Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ✶ ШИНАРА, 20 ОКТЯБРЬ, 1987 ШУ. ✶ № 126 (7472). ✶ Мах 3 кеп.

ДЕГIААХАР СИХДЕШ

СССР Лаккхехьарча Совета сессе

19 октябре Москве Иоккхача Кремлевски Двореце болх дIаболабир цхьайттазлагIа херхжача СССР Лакхехьарча Совета бархIлагIча сессе. Iуйрнйна 10 сахьат даьлча хьайнйллар Союза Советен Къамий Советен цхьана ять заседани.

Депутаташен хьаьшацен тIоараш а тохаш тIайнйцар новкъостий М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. П. Никонов, Н. И. Рыжков, Н. Н. Слюньков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, В. В. Щербицкий, А. Н. Яковлев, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Талызин, Д. Т. Язов, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добрынин, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, И. В. Капитонов.

Сессе ден повестка юкъе да 1988 шера йолча мехка планахи бюджетахи СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдарах дола дешаш.

1988 шера СССР экономически социальнии дегIайоалаяра Пачхахьалкхен планахи 1987 шера план кхоачашъярахи йола доклад йир СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместителa, СССР Госплана председатела Н. В. Талызина.

СССР экономически социальнии дегIайоалаяра Пачхахьалкхен план, аьлар докладчика, ювц йоккха событи — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара цIей гаргахкаьчача хана. Сийлахь-бокхача Октябра идеалаш лeррагIа кхоачашъяр хинна дIаэттай КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленум хиннaчул тIехьагIа вай мехка дIайолаяь перестройка. Парте XXVII съездeн КПСС ЦК январскии — июньскии (1987 шера) Пленумий документашка ший моттиг дIальца йола цун бIарчча концепци леррагIа вахаре кхоачашъеш я. Боккха болх баьб вай общества вахара деррига доакъошкара, эггара хьалха хоадам беча сферера — экономикера доккхий декхараш практически къоастадара.

Укх шерара план кхоачашъяро хьахьокх мехка экономика керттерча даькъе белгалдаьхача хьокхамашка хьежжа дегIаухилга. БIарчча хьанйцача пятилетка шин шера керттерча хьокхамий планаш кхоачашъярга дог даха мегаргда. Шин шера промышленни производство лакхъеннай 8,9 процент, юрта боахам — 10 процент гаргга. ТIатеIIа чакхбоах социальни сфера объекташ, эггара хьалха чуIе цIенош хьалделга сихдара бола шикъ. Социальни сфера материально-технически база хьаяра йола капитальни вложенеш шин шера 95 миллиард сом гаргга хургъя, из пятилетка заданел 11 миллиард дукхагIа я. Цо пхе шера планал тIех 15 миллион квадратни метр чуIе цIенош хьалде таро лургъя.

ХьатIадоагIа шу, белгалдаькхад доклада тIа, боккха лоархIам болаш да общественни производства эффективность лакхъяра. Укх шера планаца нийсйнча къаман доход 4,3 процент тIакхетаргъя, промышленни продукци — 4,5, юрта боахама продукци — 3,4 процент. Общественни къахьегама овсарле 4,2 процент лакхлургъя. Кхы а биззагIа пайда эцаргба экономически дегIаахара интенсивни факторех.

1988 шера план оттаеча хана, халкъа боахама деррнгача доакъой стабильни балха лоархIамегIа услови хиларах тарра экономикана балансировани яра къаьстта теркам тIабахийтар. Боахама кердача механизмо эффективни болх бара лоархIаме принципиальни фактор хургъя 1988 шера 1 январе денз СССР пачхахьалкхен предприятех (объединенех) дола Закон юкъедоаладарах. Предприятей балха эша кхыдола дикагIа хьалаш хьахулийтаргда цо. Инзза йола хозрасчет долаш дола хIама а хинна дIаотташ латт. ХьатIадоагIача шера дукха предприятеш йинза йолча хозрасчетен, самофинансированеи принципащца болх барга яргья боккхача боараме. Цар хьаергья 60 процент совгIа промышленни продукци.

1988 шера плана лоархIаме башхало я пятилетка тIа оттадаьчул доккхагIа дола гIулакхаш социальни дешаш, эггара хьалха социальни сфера материальни база дегIайоалаяра дараш а долаш, сихдаь кхоачашдара дергхилар. Ерригача къаман доходa пхе даькъах дий дакъа дIадохийташ да бахача наьха хьаштaш кхоачашдарга.

1988 шера хIара сага сих йола реальни доходаш 2,7 процент лакхлургья, из пхе шера планагIа ма доаггIаръда. Болхлоштен гIулакхерча нахаи бетта юккъера доагIа алапи 206,8 сомага кхоачаргда, общественни боахаме къахьегарах колхозхошта доагIар 172,4 сомага кхоачаш лакхлургда. Еррига а 128,9 миллион квадратни метр йолаш нах чубаха цIенош хьалдергда. Оттадаьча боарамаша йиш хулийтаргья юккъера лаьрхIача 11,5 миллион сага фусама хьалаш тоаде.

Доклада тIа дика йоашхаш ювц промышленноста доакъой производственни комплексай, Iилма - технически прогресс сихъяра техническии боарам лакхбара проблемаш.

1988 шера плана тIа лерхI еррига союзни республикаши экономически районаши дIахо а экономически социальнии дегIайоалае. Ерригача республикай къаман доходи промышленни производствои тIакхетара темпаш пхе шера плана боараме е цул лакхагIа хилийта белгалдаьккхад.

Депутаташа ладийгIар СССР финансай министра депутата Б. И. Гостева доклaдага. СССР Лакхехьарча Совете ювцийта оттаьй доходаши расходаши 443,5 миллиард сом дола СССР Пачхахьалкхен бюджет. Боахам лелабара кердача хьалашка ресурсаш юхадIанийсъю предприятешта пайдане хургйолаш. Цар доалахьа хургдолаш производственнии социальнии дегIаахара самофинансировани яра дус 100 миллиард сомал совгIа.

Председателал деш волчо Iойнйшар СССР Министрий Совета Председатела заместителга, СССР Министрий Совета доагора - энергетически комплекса хьакъехьарча бюро председателга Б. Е. Щербинага, СССР яйгача промышленноста министрага В. Г. Клюевга депутаташа ять запросаш.

Цул тIехьагIа палатай къаьст - къаьстача заседанешка пренеш йолаелар.

(ТАСС).

КПСС ЦК ХИННА СОВЕЩАНИ

17 октябре КПСС Центральни Комитете совещани хилар, цига дийцар мехка агропромышленни комплекса продукци чакхйоаха доакъой дегIаккхувлалга сихдара хьакъехьара партийни, боахамий органий декхарех.

Совещане балха дакъа лаьцар КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева, КПСС ЦК Политбюро членаша В. И. Воротникова, Л. Н. Зайкова, Е. К. Лигачева, В. П. Никонова, Н. И. Рыжкова, Н. Н. Слюнькова, М. С. Соломенцева. В. В. Щербицке, А. Н. Яковлева, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташа В. И. Долгиха, Б. Н. Ельцина, Ю. Ф. Соловьева, Н. В. Талызина, КПСС ЦК секретараша А. П. Бирюковас, Г. П. Разумовске, СССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместителa, СССР Госагропрома председатела В. С. Мураховске, СССР Министрий Совета председатела заместителаша.

Совещане бийха бар союзни республикай Компартей ЦК-ай, парте крайкомий, обкомий секретараш, СССР министраш, СССР Пачхахьалкхен комитетийи Центросоюзеи председателаш, союзнии автономнии республикай Министрий Советий, халкъа депутатий краевой, областной Советий председателаш, союзнии автономнии республикай Госагропромий, краевой, областной агропромышленни комитетий председателаш, колхозий, совхозий, агропромышленни объединеней, комбинатий, фирмай, машиностроенеи АПК продукци чакхйоахача доакъойи предприятей, Iилман учреждeней, массови информаце средствай кулгалхой. КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи бехктокхаме болхлой.

Совещани хьайнйллар М. С. Горбачева.

Цига доклад йир СССР Министрий Совета Председатела Н. И. Рыжкова.

Совещане балхах йола отчет кепайоазон тIа арайоаккхаргья.

(ТАСС).

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

БархIазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета ворхIлагIа сесси гулъе 1987 шера 18 ноябре городе Грозне.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1987 шера 15 октябре.

* * *

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо хоам бу бархIазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессе е дешаш дувца лерхIаш хиларах:

1. 1988 шера Нохч-ГIалгIай АССР экономически социальнии дегIайоалаяра Пачхахьалкхен планахи, 1987 шера Нохч-ГIалгIай АССР экономически социальнии дегIайоалаяра Пачхахьалкхен план кхоачашъярахи.

2. 1988 шерара Нохч-ГIалгIай АССР Пачхахьалкхен бюджетахи 1986 шера Нохч-ГIалгIай АССР Пачхахьалкхен бюджет кхоачашъярахи.

3. «Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета VI-ча сессе адресагIа бахача нахагара даьхкача письмошкеи заявленешкеи хьажара балхах» йола Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета комиссе информаци.

Яхъа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

Къахьегама овсарле лакхъелга соахка укх ханаца нийсдича 14,7 процент совгIа лакхденнад «Малгобекнефть» НГДУ. Из де вIаштIехьдаьннад чурча таронех шерра пайда эцарахи, зIамигачун а доккхачун а лоархIам беш хиларахи.

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизарга шоаш тIайнйца социалистически декхараш кхоачашдаь бовла гарга ба мехкдаьттахой. Цар цхьаккха бутт дIабахийтабац планови задани тIехкхоачаш ца еш.

Цунга хьежжа да цар дIабахача нийс бетта хьокхамаш а. ПланагIа лаьрхIачул совгIа 12 эзар тонн гаргга «Iаьржа дошувц» бархI миллион кубически метр гази яьккхай НГДУ коллективо. ХIаьта цу юкъа заданел совгIа по маьхалъяьккхай 237 эзар сома маьха товарни продукци.

Потребителашта продукцена поставкаш яра дола договорни декхараш а кхоачашдаьд цо. Духхьала къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа да планал совгIа мел даьккха мехкдаьттеи гази.

Укх шера бурувдеттарашкара хьа а нийца болх бе йолаялийтай пхиъ мехкдаьтта луш йола скважина, планагIа йоагIараш шиъ мара йоацача.

Октябра хьалхарча къахьегама вахте цхьаккха цехи участоки яц ше тIайнйца декхараш кхоачаш ца деш.

Деша дай бац

«Чечениг у ш в о д строй» управленеа чуйоагIача номер нийс йолча дIа-юха лелача механизированни колонна коллективо укх тIеххьарча биъ бетта кхоачашъяьяц пачхахьалкхен задани. Шинхо шу хьалха шийх дика цIи йоаккхийташ хинна из коллектив тахан тIехьаюсаш хилара малагIа бахьан да?

Цкъа-дале, укхаза шин шера кхо кулгалхо хувцаденнав, цо ший тайпара Iоткъам баьб производственни хьокхамашта. ШозлагIа-дале, къахьегам во вIаштIехьбаьнкхаб, къахьегамеи производственнии дисциплина эсала я. Духхьал прогулаш ярах дIабахача нийс бетта 432 сага-ди зехьа дайнад.

Уж кхоачамбоацараш нийсдалийтар бахьанце нийс бетта шоай низаща балхаш дара задани 47 процент мара кхоачашъяьяц. ХIаьта дIабахача сентябрь бетта план 35 процент.

СПМК начальника С. Тимиева яхачогIа, тIехьабусаш хилара керттера бахьан да эшаш йола гIишлон материалаш заказчико ший ханнахьа ца лоаттаяр.

Бакъда, гIулакх ма дарра техкача дукхагIа даькъе план кхоачаш ца яра бехке колонна коллектив ше я. Укхаза лерттIа вIаштIехъяьккхаяц наха юкъера социалистически яхь, царна эша бытовой а балха а хьалаш во да. Цул совгIа дукха да укхаза кулгашца ду балхаш а.

Цхьаккха тайпа лайнш йолаш хIама дац, ца даьр даьд яхаш, приписканаш елга.

Новкъостал эш

Пхи бIаь гектара тIа шекара свеклаш кхеяьй укх шера Назрановски района «40 лет Октября» совхозе. Дезала подрядагIа уж лелаяьраш ТIой - Юртара, Долакха - Юртара нах ба. План 11350 тонн йолаш пачхахьалкхенна укх шера 13,5 эзар тонн шекара свеклаш дIаяла декхар тIайнйцад цар.

Хаоттама хьалаш кхаш леладераштa башха аьттув болаш хиннадеце а, дика хьувкъаяьй из культура. ХIара гектара тIара 320 центнер йоал, план 230 центнер йолаш.

ХIанзле 250 гектара тIара чуйнцача шекара свеклаех 5,5 эзар тонн дIаеннай пачхахьалкхенна. Цхьабакъда, кхы а ши эзар тонн гаргга улл кхай тIа лордех, лаьттах цIенъяь, дIаяхьа мара ца езаш.

Цхьабакъда уж ханнахьа шекар доаккхача заводе дIаяхьа машинаш тIаац.

Совхоза Назрановски АТП-с яйта пхийтта, «Грознефть» объединене Ташкалински, Малгобекски УТТ яйта шовзткъа мухь кхухьа автомобиль кхоачам болаш яц. Цудухьа гIо дехаш ба совхоза свеклаш лелаераш.

С. АУШЕВ.

Агропромышленни комплекса болхлой! ТIагIертта къовсам лоаттабе Кхачан программа кхоачашъяра тIехьа! Караерзае интенсивни технологеш, боахама расчет, дIайоаржае коллективнии дезалеи подряд, хьинаре кхоачашъе юрта социальни проблемаш!

(КПСС ЦК ТIахьехамашцара).

Мишта кхоачашду декхараш

ПРОДУКЦИ—ПЛАНАЛ ТIЕХ

Тоаенна я дошо гуйра. Мичурина цIерагIча совхоза геттара йоккхача бешарча гаьний корташ лепаш да. Пятилетка шин шера план хьоггe кхоачашъяь яле а, бешамаш лелаераш сомаш чуэцаш ба, пачхахьалкхенна дIа а тел. Бешара гаьннара хьахоз дог хоза оазаш — уж ба Iажаш чуэцаш боахка нах. Уж ба боккхий, цIе бос бола, дошо кIаьдаш доахка джанатани геттара баьццара бос бола семиренкеи. Дукха тоннаш тIахошача грузовикаша Грозне торгови сете е фруктохранилищешка дIаккухь уж. Дог безаме ба бешамаш лелаераш. декхар кхоачашдаро хьест уж.

Шу дика денадацар берригача ахархошта а, — йоах совхоза парткома секретара Хьасанбек Расланбекова. — ХIаьта а тха бешамаш лелаераша, берригача ахархоша а санна, творчески болх беш, хозрасчети коллективни подряди юкъе а йоалаяь, перестройкаи дегIаухилга сихдарен режим а лоаттаеш, дIахьекхар моллагIа хаоттам хилча а сомаш хьувкъалургболга. Керттердар да чIоагIгIа къахьегама дисциплина хилар, интенсивни технологи юкъейоалаяр, хIара къахьегамхочун боккха сакхетам хилар, низ ма кхоачча болх бар.

Из ииттa хиларах тешаву боахама дерригача доакъошкарча коллективаша даьхача къахьегама толамаша. Массаза а санна яхье хьалхарча мутIаре ба коммунисташи комсомольцаши. Царна юкъе я СССР Лакхехьарча Совета депутат Багуева Зайдат. Адуева Тамара, Зелимханов Салман, Азбиев Мувса, Насаев Абурашид, комсомольцаш Пицуева Хазан. Дургуева Забак, Исламова Роза, кхыбараш.

— Укх деношка тхо шекар доаккха свеклаш чуйийца довла доахк, — яхаш дувц Урус-Мартановски райсовета халкъа депутата, бригадира Закарнева Падама. — Тхо гIаддугаш хьанйкъай уж — юккъера лаьрхIача хIара гектара тIара 450 центнер йоал. ХIаьта из хул хIама ца эшаш планал шозза дукхагIа.

П. Закарневай бригадана, кхыча бригадашта а санна, тIачIоагIъяь ма йий йоккха сомий беш а. Латаш йолча 85 гектар хулача бешах 35 гектар я цунга. Бригадо пачхахьалкхенна дIаеннай 3600 центнер боалаш, черника, баьца комараш, Iажаш. Из хул заданел бIаь центнер дукхагIа. Подрядни бригаде творчески, шоаш кхо ца беш къахьегаоа хьокхам тел масане а Дадиева Марема. Чимаева Зайнас, Янгульбаева Хазана. Асаева Дауса, тракториcташа Янаркаев Рамзана. Висаев Мухьаде.

Хьалхxе а даьча лоархIамегIа хозрасчетни бригада хIара члена бетта юккъера дола алапи 350 сом хургда. Из да натурплата доацаш (ялат, сомаш, шекар, хIаьта ииттa цIагIарча хьайбашта луй дола доакъар доацаш).

Шоашта карагIдаьннарашта раьза ба Баснукаев ИбрахIимя кулгалдеча кхашка болх беча тракторни бригадера нах а.

— 1540 гектара тIа хьалкхедир оаха ка бола ялат, хьажкIаш, доакъара культураш, — яхаш дувц бригадира. — Бакъда шу хаоттам во болаш хиларах дукха къахьега дийзар. Иоккхача опыто, балха говзало, дикагIйола технологи юкъейоалаяро, къахьегама дисциплина чIоагIа хиларо йиш хилийтар тхога Iалама халонашта дуxьалъотта — дикка тIехкхоачашйир массе даькъе шера задани. Из да оаха Сийлахь-бокхача Октябра 70 шу дизара кийчдаь къахьегама совгIат.

Кхашка болх бераштa карагIдаьннар кIезига дац: гектара тIара планагIа юккъера яккха йоагIар 27,5 центнер йолаш 36,7 центнер кIаи мукхи баьккхар. ХIаьта хьажкIаш хIара гектара тIара юккъера лаьрхIа 52 центнер яьккхар, вешта аьлча планагIа лаьрхIачул 30 центнер дукхагIа.

Бригадо тIагIертта къахьегар бахьан долаш хьайбашта диза хургдолаш доакъар Iалашдир — 650 тонн люцерна йол (планагIа лийрхIачул кхоалагIа дакъа дукхагIа), 3505 тонн сенаж, 5100 тонн силос, 650 тонна, кхыдараш кийчдир.

— Иштта доакъар хилар бахьан долаш шурен дулхи дукхагIа доаккх оаха, — йоах, доккхал а деш, доярка, СССР Лакхехьарча Совета депутата Багуева Зайдата. — Масала, сайгарча 19 Iаттах хIаранегара юккъера лоархIаш 9 бетта 3105 килограмм шура яьккхай аз. Цунца хапал хьалха кхоачашъяьй шера план, 105 килограмм тIех а йолаш. Шу чакхдаллалца йолча хана хIара Iаттагара юккъера лаьрхIа кхы а 1400 килограмм шура яккха лерхI аз. Цунца хIара Iаттагара 4500 килограмм шура йоаккхаргья аз шера.

Цул дукха тIехьабисац дояркаш Адуева Тамара, Юсупова Мадна, Ингаева Тамара, Дадаева Маржан, Актемирова Хадижат, кхыбараш. Совхозо кхоачашъяьй хьайбай продукци пачхахьалкхенна дIаялара пятилетка шин шера план, хIанз заданел совгIа шура дIалуш а я.

Сийлахь-бокхача Октябра 70 шу дизара цIей гаргагIа ме гIорт чIоагIагIа хул кхашкеи фермашкеи болх бераштa юккъера социалистически яхь. Шекара свеклаш чуйнца йоалаш латт, доакъар доагтIача дIаоттадаь: доалаш да, дика кийчдаьча а удобренеш тайсача а лаьтта дIадийнад гурахьа дув ялат. Iа даккхара дика кийчдаьд хьайбаш. Цар помещенеш тоаяь а йIоахъяь а я. Хьай баш леладераштa къахьегара а салаIара а дика хьалаш кийчдаьд. Фермашкара хала болх механизатораша бу.

Цу тайппара, Сийлахь-бокхача Октябра 70 шу дизара юбилейна тIайнйца декхараш кхоачашдаьд.

М. ГАГИЕВ.
Урус-Мартановски район.

Звеной толам

Цхьа бIаь гектара тIа фунеи ши бIаь гектар ялатаи лаьрхIа хьажкIаш хьалкхеяьй укх шера Назрановски района «Экажевский» совхоза Гайтов Татархана кулгалдеча звенос.

Иокъала чIоагIа духьале яь яле а, Татархана, цунца цхьана болх беш болча механизаторий Евлоев Хьамзата, Точиев Бек-Хана, Евлоев Ювсапа низ дIакхаьчаб хьажкIаш дика хьувкъае. Фуна яраш чуйнцай хIара гектара тIара 28 центнер а йоаккхаш. Уж планагIа хила йоагIачул шозза дукхагIа я.

Массехк ди даьлча чуэца йолаергйолаш я ялата лаьрхIа хьалкхеяьраш а. Уж а дика хьийкъай. Из толам бакккха гIерташ низ кхо ца беши ха ца къовсаши къахьийгад механизатораша.

Къаьстта боккха теркам тIабахийта чакхдаьхар цар минеральни удобренеш тувсаш лаьтта хьаьндара, дика нийсдаьча кхашка хьажкIаш дIаера, цул тIехьагIа культиваци йоаккхаш — дика хьувкъам хьалкхебара мел эша балхаш. Интенсивни технологе дIа ма деххара чакхъяьхай цар еррига агроприемаш. Цудухьа аьттув баьннаб иштта боккха толам баккха.

Дукха ха я Гайтов Татархана «Экажевский» совхозе хьанала къахьега. Иоккха балха опыти говзали караерзаяь механизатор ва из. Цхьа шу дIадахийтац хьажкIаш дика хьувкъа ца еш.

С. СУРХОЕВ.

КПСС ГРОЗНЕНСКИ ГОРКОМЕ

КПСС Грозненски горкома, бюрос йийцай 1987 шера 9 бетта г. Грозный экономически социальнии дегIайоалаяра итогаш. Белгалдаьккхад халкъа боахама дукккхача доакъошка болх цIенхаштта бохабеш моттигаш хилар, ледара кхоачашъю экономикана доалдара механизмана перестройка яра идеяш, боахама балха керттерча дешай йоагIаш йола терко яц. Из иштта долаше, цхьайолча партийни организацеша хьалда дола гIулакхаш дац хьахинна проблемаш кхоачашъяра, эттa хьал мега а мегаш Iеш я.

Мела лел продукци хьаяра а из маьхалъяккхара а планаш кхоачаш ца еш йола предприятеш кIезиглулга. Шу доладеннача юххье денз стабильни боацаш болх бу В. И. Ленина, Н. Анисимова, А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача, СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически, «Нефтехимзапчасть», «Красный молот» яхача, РСФСР МЖКХ экспериментально - механически заводаша, «Чеченингушстройматериалы» яхача объединене, «Ростстромремонт» яхача ремонтно - механически предприяте.

ХIама ца эшшаш города хIара пхелагIча предприяте къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц, хIара ялхлагIча предприяте 1986 шера цу хана хиннaчул лохъяьй болх беча цхьан сага выработка.

Овлангара хувцаденнадац халкъа эша, культурно-бытовой, боахаме эша товараш хьаделга. Цу даькъе доккха декхар тIадисарех я радиотехнически. «Красный молот». «Металлист» яха, Грозненски консервни, ЧИУС аьшкбетона конструкцей заводаш. «Терек». «Чечингобувьбыт». «Чечингтрикотажбыт» яха а производственнии швейнии а объединенеш, кога гIирс бу фабрика, ВОГ дешара - производственнии предприяти.

Быта предприятеша кхоачашдац кога гIирс, тийга, бекха, тIоараска изделеш, сахьаташ, мебель, бытовой машинаш тоаяра гIулакхаш дара боарамаш. Бахача наха гIулакхаш деча 16 предприяте план кхоачашъяьяц. Царна юкъе я аптекоуправлени, «Родина» яха совхоз. «Красный молот» завод, «Грозгорпарикмахерские», «Промтовары» яха объединенеш, ЧИУС ЖКК, СМП-131, «Грозтрубопроводстрой» треста № 4 йолча механизаце управлени, «Вторчермет» предприяти, «Грознефть» объединене ПМК. «Грознефтеоргсинтез» объединене орс, туризмаи экскурсейи совет, кхыяраш.

Во болх бу общественни транспорто. № 1, № 5, № 1572 йолча пассажирски автопредприятеша 100 эзар совгIа рейс ца еш йитай. Из бахьан долаш цар кхоачашъяьяц пассажираш дIакхувлара план.

Доккхий кхоачамбоацараш хулийт балха тIа города торговлеи общественни кхачании предприятеша. Къаьстта чIоагIа тIехьаюс «Промтовары», «Продтовары-2», объединенеш, универмаг, ВАЗ автоцентр, «Грознефтеоргсинтез» объединене, «Старогрознефть», «Октябрьнефть» НГДУ орсаш, машиннаькъа орс, «Горплодоовощторг», кхыяраш.

Торговле министерстваи цун подразделенейи кулгалхоша ледара воздействи ю ширпотреба товараш хилийтара планаш кхоачаш ца еча промышленни предприятешта.

ЦIенхаштара кхоачамбоацараши динза дисараши да гIишлош хьалъеча. Городе нах чубаха цIенош хьалдеча 16 организацех 11-не гIишлон - монтажни балхий планаш кхоачашъяьяц. Хронически тIехьаюсаш я гIишлош еча Нохч - ГIалгIай управлене подразделеней коллективаш: СМУ-5, цIенош ду комбинат, ПМК-105. Цу тайпарча хьал тIа я СМП-131. Болх вогIа бу «Грозтрубопроводстрой» тресто.

Нах чубаха цIенош хьалдаь дIадалара планаш кхоачашъяьяц, просвещенеи унахцIено лорaяреи, коммунальни торговии объекташ хьалъяра боарамаш кхоачашдаьдац.

Боахама способагIа кхоачамболаш хьалдац нах чубаха цIенош СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводои ГрозНИИ-си.

«Чечингражданстрой» трестеи цун СМУ-1 оагIонгахьара гIишлош хьалъелга вIаштIехьдоаккхача кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш оттаьча графикал тIехьадусаш да юбилейни объект — пионерий республикански Дворец хьалделга тIехьадисад.

ТIехьадисар хьахилар объекташка гIишлош хьалъелга во вIаштIехьдаккхарах, гIишлош материально - технически Iалаш ца еш моттигаш хиларах. къаьстта № 1 — № 2 йолча гIишлон материалаш еча комбинаташа, Нохч-ГIалгIай химзаводо. моттигерча промышленноста министерствас, ЧИУС ГЗЖБК-ас лерттIа болх ца бар бахьан долаш къаьстта моттиге хьаеш йола материалаш (кирпичкаш, жагIа, цемент, керамзит, линолиум) ца тоъарах, юххьанцарча партийни организацей, парткомий, КПСС райкомий оагIонгахьара кхоачамболаш тIахьожам ца лоаттабарах, отрасле предприятей боахама кулгалхошкара доагIар хьа ца дехарах.

КПСС горкома бюрос КПСС Заводской, Ленински, Старопромысловски, Октябрьски районни комитеташта (нн. Данилец, Пучков, Неделькова, Шутин) тIадилад пачхахьалкхен план кхоачашъергйолаш кхы тIа организационно - практически гIулакхаш де. тIехьадисар ма могга сихагIа дIадаккха гIерта, 1987 — 1988 шерий гуйран - Iан хана города халкъа боахама доакъоша тешшаме болх белга Iалаш а даь, товаращцеи гIулакхащцеи бахача наьха хьашташ кхоачашде, даь йистедоалача нах чубахача цIеноштеи соцкультбыта объекташтеи г. Грозне партийнии советски органий бехктокхаме болхлой тIачIоагI а баьб.

Керттерча хьокхамий хьакъехьа план кхоачаш ца еш йита а г. Грозне малхбоалерча даькъан йIовхала сеташкара балхаш шоай ханнахьа чакхдоахилга Iалаш ца деш дита а вола гIишлош еча Нохч - ГIалгIай управлене СМУ-5 начальник С. Б. Абубакаров цу гIулакха тIа вита ца воагIаш лаьрхIар.

КПСС Старопромысловски райкома тIадилад 70 квартира йола цIенош подрядни балхаш лимиташца ший ханнахьа Iалаш ца даьча КПСС члена А. Б. Шуаипова дош материально - технически снабжене Нохч - ГIалгIай АССР Госкомитета юххьанцарча парторганизаце дувцийталга. Из дош къоастадеча тIахьожам ца лоаттабарах КПСС Старопромысловски райкома хьалхарча секретарага Л. Л. Недельковага ше бехке хилар дIахайтад.

ЙIовхал лоаттае езача сезона нах чубаха цIенош кийчдеши бахача наха бытовой гIулакхаш деши ЧИУС ЖКК начальника С. З. Арцаева баь болх кхоачам боацаш лаьрхIаб. С. З. Арцаев ЖКК начальника гIулакха тIа вита мегаргвий хьажа аьннад КПСС Заводской райкомагеи ЧИУС парткомагеи. Гортеплосета директорга А. Л. Бозявкинга цIенхаштта дIахайтад городе баха нах къаьстта малхбоалерча даькъ тIа бахараш тешшамеи дикеи йIовхалца Iалашбара духхьала ше бехктокхаме волга.

ОКТЯБРА ЮБИЛЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

70

Социалистически яхьа оагIув

КЕРДА МУЛАШ ДОАХ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Дерригa советски халкъ а санна, Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара юбилейна дикача хьокхамашца накъабахара яхье баьнна къахьегаш ба Нохч-ГIалгIайчен индустре болхлой а.

Продукци лоаттаяра договорни декхарех дика лоархIаю республикера дуккха промышленни предприятеш.

ДIабахача нийс бетта продукци тIакхетара боарам соахка укх ханаца нийсдича 2,5 процент лакхбеннаб. ХIаьта из тIаккхеталга духхьал къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа хьахиннад.

Лакхача темпашца дегIаенай машинаш ю, гIишлон материалаш ю, кхачан, яйга промышленности, кхыйола отраслаши.

Халкъа боахама реконструкци ечен из технически эргабоаккхачен дIаяхийта капвложенеш 50 процент хул цу гIулакха хьахиййцача дерригача рузкъага диллача.

Заданел совгIа маьхалъяьккхай 14.2 миллион сома маьха промышленни продукци, хIаьта цох хул дерригача шера тIанийцача социалистически декхарех 94,7 процент.

Республикерча хIара кхоалагIа йолча промышленни предприяте дIабахача нийс бетта къахьегама овсарле бархI процент совгIа лакхъеннай.

БоагIача боараме автоматизаце средствай приборашн царна эшаш йола запасной оатхалаши, хьу, цу даькъе чакхъяьккха хьу, вIашагIхетташ йола аьшкбетонни конструкцеши царна лаьрхIа деталаши, мебель, чухьен тIехьнахьен дувхаду трикотажни барзкъаш, кога гIирс, дуккха кхыйола кхачан продукташ арахецалга Iалашдаьд.

Соахка укх ханаца нийсдича мебели, полиэтилени арахецалга пхи процент дегIаденад, вIашагIхетта аьшкбетонни конструкцеш арахецалга — 10 процент, цемент — 19 процент.

Октябра цIейна хьалхарча социалистически яхье дика толамаш доахаш хиларца белгала я СССР 60 шу дизара цIерагIара «Оргтехника» производственни объединене, «Промавтоматика» НПО опытни завода, Электромеханически завода, Гудермесски медицински инструменташ еча завода, электроремонтни завода, «Аргунводпром» производственни объединене коллективаш.

Шоаш тIанийцача социалистически декхарех дика лоархIабеш хьабоагIа республика мехкдаьттахой. Цар дIабахача нийс бетта заданел совгIа 108 эзар тонн «Iаьржа дошуви» 99,8 миллион кубометр гази лькхай. ТIанийцача социалистически декхарел дикка дукхагIа хул из.

Партеи правительстваи решенеш вахаре кхоачаш а еш, промышленни предприятей коллективаша дукха теркам тIаухийт халкъа эша товараш арахецара.

Уж товараш ма хулла дикагIен дукхагIен арахецалга шоай лоархIамеча декхарех цаI лоархI индустре болхлоша.

Производственни объединеней, предприятей кулгалхой цу даькъера бехктокхам лакхбеннаб.

Из гIулакх иштта дIаоттадарах халкъа эша товараш арахецалга (корта бохабу маларaш доацаш) соахка укх ханаца нийсдича 6,3 процент лакхденнад, хIаьта культурно - бытовойн халкъа боахамен эша товараш арахецалга 15 процент дегIаденад.

Уж товараш арахецалга къаьстта дика латт «Промавтоматика» НПО опытни заводе, «Оргтехника» яхача производственни объединене, Гудермесски медицински инструменташ еча заводе, цементни заводе, Агропромстроя аьшкбетонни конструкцей заводе, кхычахьа.

Iилма - технически прогресс юкъейоалаеча лоархIаме дакъа юкъекхухь изобретателашен рационализаторашен.

Духхьала укх шера хьалхарча ах шера балха юкъейоалаяьй 3585 рационализаторски предложени. Шера царех хьахула экономически пайда 5,6 миллион сом ба.

Къахьегама овсарле лакхъеча даькъе а дика ка йоалаш болх баьб дуккхача предприятеша.

БIарчча хьанийцача республикерча промышленни предприятеша къахьегама овсарле лакхъяра 9 бетта план 102,9 процент кхоачашъяьй.

Цу даькъе къаьстта дика толамаш даьхад къахьегама овсарле 27 процент лакхъяьча «Грознефть» производственни объединене, «Оргтехника» производственни объединене — 9 процент, «Стройиндустре» объединене — 8 процент, Гикаловски консервни заводе — 23 процент.

Цунца цхьана нийс бетта итогаша тешал ду перестройка, таханарча хано дIадеххача тайпара массанахьа къа ца хьийгалга.

Республика экономически социальни дегIайоалаеча даьха хьокхамаш кхы а лакхагIа хургдар чурча таронех бизагIа пайда нийцабаларе, къахьегам лерттIа вIаштIехьбаьккхабаларе.

Ерригача республике гIолла продукци маьхалъяккхара план 97,7 процент мара кхоачашъяьяц.

ХIаьта хIара йиълагIча предприяте договорни декхараш кхоачашдаьдац.

Шоай потребителашта продукци лоаттаелга хадданза юкъахдоахаш я «Красный молот» яха завод, «Грознефтеоргсинтез» яха производственни объединени, «Электроинструмент» завод, хIамаш тега производственни объединени, «Пищемаш» яха, биохимически, Ассински консервни заводаш.

Ше шийна финансировани ярга яьнна, йиза хозрасчет юкъейоалаяьча объединенешта, предприятешта юкъе пайда бара январь - август бетта план кхоачашъяьяц, «Оргтехника» производственни объединене, «Промавтоматика» НПО опытни заводон, Гудермесски медицински инструменташ еча заводон мара.

Ацетон, фенол, мехкдаьттаппаратура, механизированни гIишлон-монтажни инструменташ, чакхъяьккха хьу, кирпишк арахецара планаш кхоачашъяьяц республико.

Промышленни предприятеша халкъа эша товараш арахецара план 99,7 процент мара кхоачашъяьяц.

Уж товараш арахецара задани кхоачашъяьяц «Красный молот», «Пищемаш» заводаша, мебельно-дахчан хIамаш еча «Терек» яхача Нохч-ГIалгIай производственни объединене, «Чечингушстройматериалы» яхача объединене, экспериментально - механически заводо.

ДIабахача нийс бетта потребителашка дIа ца кхоачаш йисай цхьа эзар радиоприемник, 3,6 миллион сома маьха швейни изделеш 4,5 миллион условни банка консерваш, 77 тонн кондитерски изделеш.

Къахьегама овсарле лакхъяра нийс бетта план кхоачашъяьяц бIарчча хьанийцача хIара пхелагIа йолча предприяте.

Царех я «Электроинструмент», «Металлист» яха заводаш Грозненски ремонтно-механически предприяти, Шелковской мехлесхоз, Грозненски кондитерски фабрика, Ассински, Самашкински, Сунженски консервни заводаш.

ХIанз а Iалаьмате дукха брак йола продукци арахец кирпишк ечен консервни заводаша. Духхьала укх шера хьалхарча ах шера 878 эзар сома маьха зе хиннад брак арахецарах.

Тахан вай керттера декхар да дерригa низаш оарцагI а даьха тIехьадусалга дIадаккхари ма хулла дикача хьокхамашца юбилейни шу чакхдаккхари.

Болхлочун уйлаш

КЪАМАЬЛАШКАРА—ХЬАЬДДАЧА ГIУЛАКХАШКА

ХIара ди массаза доал гаргагIерт вайна хьатIадоагIа керда 1988 шу. Дукха уйлаш йосс керта чу: фуд карагIдаьннар, кхоачаш ца деш дисар? ХIаьта кердача шера хьалхарча дийнахьа денз, ше шийна финансировани ярга довла дезалга дагадехача, уйла е хIамаш дукха да.

«Грознефть» производственни объединенена чуйоагIача тха бурув тохара балхий Старогрозненски управлене а кIезига дац теркама кIалхара дувла лоархIаме дешаш. Масала, хьаэцаргья вай бурув тохаш пайда эца осташи турбаши. Уж во хиларах каст-каста авареш хул. Поставщикаша из гIулакх бокъалгахьа доаккхалга «Грознефть» объединенега мара тха управленега къоасталургдолаш дац. Цхьабакъда, практико хьагойтачогIа, укхаза хувцаденна хIама дац. Массаза а санна дукха брак хул тхона лоаттаеча бурув тохача инструментаца, арматураца.

ЛерттIа болх хьабе тха безам хилар пайда бий, технически даькъе нийслуча кхоачамбоацараша тхо тIехьашкатетташ хилча. ХIаьта хьокхамаш кхы массехказа дикагIа хулийтаргдола наькъаш бурув тохача вIалла балха воацача саго а кхетадергдолаш да: буровой инструмент дунен стандарташка дIакхоачаш хилар.

Кхоачамбоацараш лархIа велча-м шортта дар, бакъде, аз лакхе белгалдаьккха цхьа дош бокъалгахьа даьккхача а шозза гаргга лакхлургъяр къахьегама овсарле.

Дикка зийча хIаравар шиший болх беш ва, цхьабакъда из массане болх цхьан лоставагIа вIаштIехьбаккхара деш дар хоалуш дац. Масала, дукха мах бола, массехк тонн хула оборудовани цхьа зIамига оатхалг йохарах болх ца беш латташ хул. ХIаьта бухсоццаш хьахулар бе-башха ца хеташ къахьегаш хилча гIулакх меттахьа дергдац. Из къаьстта хоалуш да бригадни подряд юкъейоалайича денз. Подряд — бурув тохача пайда боалаши эшаши хIама да. Къахьегам вIаштIехьбаккхара цу прогрессивни формага довлача хана, оаха дерригa а диста, эза чакхдаьккхадар: дерригa а низаш скважинаш бурув а теха эксплуатаце дIаяла, материалий, бийдала, кхом бара режим нийса лоаттаяра. Укхаза хеталора, коллектива, цун хIара члена инициативах дерригa а тийша да аьнна.

Бакъда, тхона хийттар гаьна хиннадар. Скважинана бурув тохача бехктокхаме решенеш тIанйераш: малашб? ВIалла подрядни коллектива юкъе ца боагIа нах ба. Цудухьа нийслу балхаш вIаштIехьдахара кулгалдеш вола инженер, дукхагIча даькъе инструкце дIадехар кхоачашдара мара, сагота воацалга. ХIаьта цхьайолча хана стандартни йоаца решени тIаэца езаш моттиг ма хулий, цох дуккха а дукхагIа пайда баргболга ха а ховш. «Дагадоацар» хуле а, хьанна хов, яхараш а нийслу. Аз кхетадечогIа хIанз бурувдеттача пайда эцаш йола инструкцеш дукхагIча даькъе къаеннай, царна керда редакци эш.

Аз яхар нийса кхетаделаш, Бурув тохаш йола технологи телхаяра тIерабарашца машар хила йиш яц. Из телхаераш бехктокхаме увза беза. Цхьабакъда, со духьала ва дика инициатива, рационализаторски уйла юхатетташ йолча тайп-тайпарча къаеннача инструкцешта.

Тха балха тIа нийслуча кхоачамбоацарех дувцаш цхьаькха хIама а дар са белгалдакха безам болаш. ГIулакх миштад аьлча, тха балха мах хоадабу бурув техача метрашка хьежжа. ХIаьта тIехкIоарга бурув тохача фу хул, аьлча, задани лоархI лакхерча тIоанашта чакхбаьлча. Керттера хьокхам цох лоархI, тхона материально - технически Iалашо еча организацеша. Из нийса дац, сога хаьттача. Бурув деттачар къахьегамах мах хоадабелга хувца деза. Бокъонца скважина йистехьлча, цо мехкдаьтта даларга хьежжа мара хсадабе йиш яц тIеххьара мах. Из нийсагIа хургда. Тха бригадах аьлча, оаха иштта леладу из гIулакх.

ТIеххьара оаха бурув теха скважина 720 яр я. Цо мехкдаьтта лу хIанз. Коллективни подрядах къахьегам вIаштIехьбаьккха болх беш да тхо. Йиллача ханал хьалха скважина йистеяккхарах премй а елар тха бригадана.

ХIанз тхо Алханчуртская оалача моттиге номер цаI йолча скважине бурув тохаш да. Оаза лаьрхIад йиллача ханал дикка хьалха из йистеяккха. ХIаьта Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейга тIанийца хиннача социалистически декхарех тхо лоархIадаь кира совгIа ха я.

Тха коллективе болаш ба хьокхам эца мегаргдола нах. Царех ба буровой начальник Т. Залялутдинов, бурувдетта мастер А. Баталов, бурувдеттачар гIончий В. Жедаев,

А. БУРАКОВ,
Старогрозненски УБР бурувдеттар, къахьегама ветеран.

Грозненски ремонтно-механически заводе чIоагIа боккха лоархIам бола участок я мехкдаьтта оборудованена ремонт еш яр.

Цига дуккхача шерашка къахьегаш хьавоагIа завода толашагIа вола тока́рь Ю. Никитин. КIезига бац предприяте цо хьехамчал лeладаь кагирхой. Юрий Георгиевича цхьан хана ученик хинна ва М. Батаев а. ХIанз башха-дика гIулакхаш карагIдувлаш хиларца белгала ва из. Каст-каста ший хинна хьехамча волча воагIа Батаев. ВIаши дагабувл хьалха латта производственникаш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Ю. Никитини, М. Батаеви.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

«Грознефть» производственни объединени;
Грозненски ремонтно-механически завод;
СССР 60 шу дизара цIерагIара «Оргтехника» яха производственни объединени;
Гудермесски медицински инструментий завод;
«Промавтоматика» НПО опытни завод;
Электромеханически завод;
«Чечeнингушводстрой» гIишлон управлене
Аргунски аьшкбетонни изделей завод;
«Трансмаш» яха завод;
«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завод;
Электроремонтни завод.

ТIЕХЬАБУСАРАШ

ПРОДУКЦИ МАЬХАЛА ЯККХАРА 9 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ:
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени;
«Нефтехимзапчасть» яха грозненски завод;
«Нефтехимзапчасть» яха гудермесски завод;
«Красный молот» яха завод;
ГI. Ахриева цIерагIара «Электроинструмент» яха завод;
«Терек» я ПМДО;
Грозненски ремонтно-механически предприяти;
Сунженски лесхоз;
Малгобекски ялат дIанийду пункт;
Металлически тара завод;
«Чечeнингушстройматериалы» яха производственни объединени;
Ассински консервни завод.

ТАРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара сийленца накъаяхара шерра социалистически яхь а йоаржаль къахьегаш я «Терек» яхача мебельно - производственни объединене коллектив. Шоайла яхье а яьнай цехаш, филиалаш, бригадаш, сменаш. КарагIдаьнначун хIара бетта итогаш ю профкома заседане, производственни подразделеней викалаш юкъе а болаш.

Объединене коллективана хьалхашка чIоагIа чоалхане а бехктокхаме а декхараш латт — хьатIадоагIача шера йиззача самофинансированега яьла езаш я из. Хьалхарча лагIагIа — йиззача хозрасчетага ялта кхоачашдаьд объединене. Масса йолча цун подразделенешка тахан болх бу бригадни подряда хьисапе. Кердачо дIадех социалистически яхь а ший тайпара вIаштIехьйоаккхалга.

Къахьегама овсарле лакхъярах мел боккха пайда боал хьахьокх № 1 йолча мебельни фабрика отделочникаша, упаковщикаша, столяраша беча балхо. Яхье хьалха латташ хьайоагIа А. Гангадзе, Т. Кривенкой, З. Мисерхановай, Ю. Клинкова бригадаш.

Боахама чура расчет вIаштIехьъяккхара йоккха опыт Iоаяьй «Югмебель» яхача Ерригсоюзни производственни объединене. Укхаза дерригa а тIадийрза да тIеххьара хьахулар алсамдаккхара, къахьегама овсарле лакхъяра. Производствана юкъекхувл Iилма - технически прогресса карагIдаьннараш, балха керда формаш. Ший керте латтача предприяте опыт хьаэцаш социалистически яхь вIаштIехьъяьккхай «Терека» коллективо а.

БIарчча хьанийцача предприяте оагIорахьара кулгал а деш, планови заданеш кхоачашъяра, производственни ресурсех дикагIа пайда эцара наькъаш лаха бокъо лу производственни участкашта. Хьаэцаргья вай, масала, Х. Идигова кулгалду № 1 йолча мебельни цеха коллектив. Бригадни подряда хьисапе къахьегаш йолча цо 9 бетта товарни продукци арахецара план 106.6 процент кхоачашъяьй. Номенклатурага хьежжа арахец товараш. Иштта «Горянка» яха мебель, пхьегIаш лоаттаю шкафаш планал дуккха тIех хьаю. Укх подразделене лакха я къахьегама овсарле, 123,5 процентага дIакхоач из. Рентабельно болх беча коллективо продукци арахецаш дIадохийтар 7,8 процент лохдаьд. Алапе фонд, бийдал, материалаш кхоеш баьккхаб из толам.

Цул кхы тIехьаюсаш яц М. Абдулаева кулгалду № 2 йола мебельни цех а. Цар а планал 6 процент дукхагIа арахиййцай товарни продукци. Къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул 17 процент дукхагIа я, хIара бетта 1,5—2 эзар сома маьха бийдали материалаши кхою.

Иштта дика болх бу гIонна йолча производства коллективо а. Социалистически яхье призови моттигаш а йоахаш, хьайоагIа рейкаш йоахача участка коллектив. Упаковочни рейкаш яхара план хIара бетта 110—115 процент кхоачашъю цо. Лакха я укхаза къахьегама овсарле а — 120 процентага дIакхаьчай из.

Дика хьокхамаш доахаш юбилейни шера къахьег В. Жмаева, З. Касумовай, Н. Есинай, В. Пареньковай, В. Махтиева, И. Артеменкой, кхычар бригадаша.

А. ТЕРЕЩЕНКО.

Кхом бе, лораде, лархIа

ДИКАЧА ДАС САННА...

Экономе режим — вай мохк бIаьхегIа хиларга дуга никъ ба.

ЧIоагIа лоархIаме да рузкъах хьурмат а деш пайда эцалга. Къаьстта доккхача маIане да машиннаькъа транспорте кхом белга, хIана аьлча, духхьал машиннаькъа Грозненски отделене дIа-юха мел кхухьа материальни рузкъа миллионаш сомий маьха да.

Машиннаькъа тIа электроэнерги дIайохийталга духхьал цхьа процент кIезигдича таро хургья шера кхо миллион киловатт-сахьат электроэнерги, эзар тонн условни доагор кходе, е ахчанца лаьрхIача из хул 100 эзар сом совгIа. Цудухьа хIаране дикача дас санна ший балха моттиге къовсам лоаттабе беза кхоми хьурмати дара тIехьа. Из гIулакх дика кхетадеш ба Къулбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски отделене къахьегамхой а.

Ер шу дIадолалуш цар доккхий социалистически декхараш тIанийцар 2,5 дийнахьа кходаьча доагорцен электроэнергецен болх бе, 1500 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 510 тонн дизельни доагор кходе. ХIаьта кастта вай дездергдолча Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара долча цIейга 68 тонн дизельни доагор, 215 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоергья аьнна шоаш тIанийца хиннача социалистически декхарех хIанзлехьа лоархIабаьб машиннаькъахой.

КПСС XXVII съезда решенеш вахаре кхоачаш а еш яьржача социалистически яхье дика толамаш даьхад еза-йоккха поездаш дIа-юха кхувлара даькъе Грозненски Гудермесски локомотивщикаша. ХIаьта балха тIа хьалха латта методаш юкъекхувларах а интенсивни технологи юкъейоалаярца а кходе таро хиннай 680 тонн дизельни доагори 6578 эзар киловатт-сахьат электроэнерги.

Массарел дикагIа хьокхамаш да Гудермесски локомотивни депо къахьегамхой. Укхаза белгалбаьннаб машинисташ В. Рогожин — цо 38 еза-йоккха поезд дIа-юха йигай, цу юкъа заданел совгIа дIа-хьа дихьад 28652 тонн халкъбоахама мовхьаш, А. Копылов — цо 32 еза-йоккха поезд дIа-хьа йигай, планал совгIа 18026 тонн халкъбоахама мовхьаш дIа-юха дихьад.

Иштта, дика къахьегама котало яккхарца белгалбаьннаб цу депора кхыбола машинисташ а. Царех ба Х. Тепсуркаев, В. Намитов, кхыбараш.

Кхоми хьурмати дара тIехьа яьржача социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхай Грозненски локомотивни депо машинисташа. Къаьстта дика болх барца белгалбаьннаб В. Лебедев, Ю. Семикозов, В. Магомадов, В. Михайлов. Цар заданел совгIа массехк эзар тонн мовхьаш дIа-юха дихьад, шоай локомотивашца.

Цхьабакъда Iалаьмате дукха я хIанз а пайда эцанза йола чура таронаш. ХIанз а ремонт еш эксплуатационни парке сеца латташ дукха ха йоаккх тепловозашеи электровозашеи. Хила боагIача боараме мухь тIаботтанза йола поездаш рейсах араювлаш моттигаш хиннай. Цу дерригнеша дIадех зехьа доагор, электроэнерги йоаелга. Цудухьа лоархIаме да локомотивщикашца цхьана кхом бара тIехьа къовсам машиннаькъа отделене чу мел йоагIача кхыча служб аша лоаттабелга.

Из декхар кхоачашдой лакхлургья экономически эффективность. тоалургба болх, йиззача хозрасчетага довлара гIо дергда цо.

Н. КУДИНОВА,
Къулбаседа - Кавказски машиннаькъа Грозненски отделене планово-экономически отдела начальник.

ХIаране ший декхар кхетаду

Мехка экономика чIоагIъеча, советски общества хьашташ кхоачашдеча юрта боахама хIара звенос юкъекхухьар алсамдаккхара тIаерзаяь хила еза доал дара ерригa система. Иштта декхар оттаду КПСС XXVII съездо, цул тIехьагIа хиннача парте ЦК Пленумаша.

Из чакхдаккха йиш хургъяц халкъа рузкъа хьурмат деш дIаахийта, хIара сомах рационально пайда эца новкъарло еш дар производствера дIа ца даьккхача.

ДукхагIдараш къаьна, кIезига шура луш цIеча фух доахан дар совхозе хьалха леладеш. Уж кхабарга дIададар, [illegible]

Хьайбай продукци дукхагIа [illegible] санпропускник, дезбарьер а хургйолаш, керда хьадоалаьча доахана лаьрххIа хьайбай комплекс хьае йолайир, лурчогIа гурахьа Iаьржа-боархача фух дола 160 шинар доаладир. Цхьабакъда гIишлошъераша белгалъяьккхача хана из хьа ца яр бахьан долаш, хьалха жа леладаьча тишача помещенешка Iа даккхийта дийзар царга. Уж доахан Iангара доахаш чIоагIа хало хьийгар хьайбаш леладераша. Иштта хала Iангара даьхар укх шера а. Хьайбай комплекс яь яккха гаьна да хIанз а. Юха а желашка чусоцаде дезаш хургда тIадоагIача Iай а.

[illegible]

къаьстта а «Малгобекагропромстрой» объединени.

Иштта хала хьале болх бе беззаше а, низ дIакхоачар деш къахьегаш, декхарех дика лоархIабу тха хьайбаш леладераш. Шерра социалистически яхь йоаржаяь, къахьийгача тха доярка соахка хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 2800 килограмм шура яьккхар, план 2100 килограмм йолаш. ХIаьта укх шера эзар сома пайда бе безаш план яр тха, хIанзле хьахиннар — 15200 сом гаргга. Шу чакхдоалаш из цифра 18 эзарнега дIакхоачаргья.

План 260 тонн йолаш нийс бетта паччахьалкхенна 284 тонн шура дIаелла оаха.

Керда доаладала доахан 17-не дийнахьах беш тхьо килограммаш совгIа шура лу, 32-не — 15 килограммаш тIех. Уж [illegible] пашка лелаш. Цар Iодаьча Iаьсаша а къаьстта доалду. ДукхагIа шура луча доахах дола Iаьсий хьал а кхедеш дIахо йодача хана а, беттача бежа Iул тоаде гIерт тхо.

Комплекс хьайича цига 400 етт хургба лелабеш. Цар Iасилгаш хьалкхе а деш, кхыча боахамашка дохкаргда. Цу гIулакхо а дикка пайда бергба совхоза.

ДIадахача шера Iангара доаккхача хIара хьайбана 21 центнер доакъара единица кийчйир. Кхы кIезигагIа доацаш кийчде лаьрхIад укх шера а. Цул совгIа соахка санна Iа хьатIакха-чалца хьайбаш мошача доакъарца кхаба дага да.

Цу гIулакха соахка гурахьа бIаь гектара тIа рожь, 80 гектара тIа рапс, иззал доакъара хорсам дIадийнадар. Уж культураш, хIаьта гурахьа дIадув ялат чуийцачул тIехьагIа мошача доакъара кха а хьажийна, юха а рапс, из хорсам дIадийра. ХIаьта хIанзле 700 тонн йол Iалашъяьй оаха шера план 440 тонн йолаш.

Прогресс сагах тийша йолга кхета а деш, болхлой къахьегамен бытен хьалаш вIаштIехьдахара хадданза йоакхо ю боахаме. Берката юрт, аьнна цIи тиллача совхоза керттерча усадьбе хьалдаьд шишша квартира йола нах чубаха цхьайтта цIа. Укхаза я клуб, тика, банн, берий беш, жагIа а билла тоадаьд наькъаш, бахача наха дахчах, кIорах гIайгIа е езаргйоацаш, юрта хьатIайоалаяьй газ, и. кх. дI.

Къаьнарча ферме доакъар хьатIа а кхухьаш хьаьшка кулгашца чудехкаш дале, хьайбай комплексе цу балха механизаци ергйолаш я.

Боккха теркам тIабохийт наха балхацара моральнии материальнии безам совбаккхара а. Масала, хьайбаш ледараашта юкъе лаьрхача яхьа итог хIара беш бу. Планал дукхагIа яьккхача шурех доагIачул шозза дукхагIа ахча теларал совгIа, яхье хьалхара кхо моттиг яьккхараштa премеш лу, цар сийна пенгазеташ язду, совхоза конгора хьалхашка цIе байракх айю. ХIанз дояркай Л. Хасановай, Ф. Атаевай, Л. Шуаиповай, Iаьсий леладеча Б. Чантиевай, скотника Э. Хасанова сийна урагIъяхийта я из.

Кхы а цхьа хIама да. Цеча фух долча доахана доал деш шура кIезига а йоаккхаш доярката, масала, бетта юкъера лаьрхIача 150 сом алапи ийдаь хиннадале, керда доахан леладеш 250 сомага дIакхоачаш эц. ХIара хьайбаш леладечо ала хIама доацаш дика кхоачашду ший декхараш. Малгобекски агропромо кIезига мукъагIа новкъостал доре, укх пятилетке де лаьрхIар чакхдакха аттагIа хургдар тхона.

А. ТОМОВ,
Малгобекски района «Луч» яхача совхоза директор.

ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача Назрановски заводе хьалха латташ хьайоагIарех я гIишлон - отделочни машинаш еча цеха басараш чудотта бакаш вIашагIъехка участка коллектив. Цхьа бутт дIабахийтабац цо план а социалистически декхараш а кхоачаш ца деш. Иштта ханал хьалха яь баьлар участка болхлой кхоалагIча квартала план а.

Уж толамаш доахача доккха шоай дакъа юкъекхухьаш ба Цолоева Макка керте латтача комплексни бригада болхлой. Бригадир ше а царех дукхагIбараш коммунистически къахьегама ударникаш ба. Укхаза болх беча дикъ шера дукха тийннай М. Цолоевана сийлен грамоташ, премеш.

СУРТА ТIА: бригадир М. Цолоеваи (аьрдехьаръяр) Х. Келоеваи вIашагIйохкаш боахк басараш чудотта бакаш.

Р. АУШЕВА сурт.

Нов. А.-В. Д. ШАРИПОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА:

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Партийнни советски органашка дукхача шерашка беркате болх барахи, ваьча дийнахьа денз 50 шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. **Шарипов** Абдул - Вахид Дюрдиевича — Шалински района халкъа тIахьожама комитета председатела.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель

Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь

С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1987 шера 16 октябре.

Беркат хьакхолламаш

Iилма-технически прогресс сихъеча, экономически база керттера хьалаш хьакхоллача боккха лоархIам болаш да изобретательствои рационализации дегIайоалаелга. Из дика кхетаду «Грознефть» производственни объединене подразделенешка.

Духхьал дIададахача шера объединене рационализатораша болх аттача баккхара, материалаш, бийдал, электроэнерги кхояра, кхыдолча дешашта хетаяь, 2299 предложени елар, царех 1538 балха юкъейоалайир. ХIанз кхы а 233 юкъейоалае кийчъеш я.

Изобретенейи рационализацеи СССР Паччахьалкхен комитето могаьй 24 изобретени. Масала, Старогрозненски УБР инженерно-технически болхлоша заявка еннаяр бурув тохача пайда эцаш йолча турбашта опрессовка яра йола изобретени могаяра хьакъехьа. Из балха юкъейоалайича духхьал цхьан шера итт эзар сома пайда баргба предприятена.

Грозненски опытно-хьокхама УБР массехк болхлочо яь изобретени шера 17 эзар сом пайда луш я.

Шийна теркам тIаозаш я Старогрозненски УБР бурувдеттача мастераша Б. Шербанеи С. Сианиянеи яь изобретени. Из лаьрхIа я скважинашка йохка турбаш хьалъяра а ца йоахаш, вIашагIъяха таро хулийташ.

Октябрьски бурув тохара балхий управлене изоляционни балхаш деча овсарле лакхъеш йола изобретени балха юкъейоалаьй. Цун авторащ ба Т. Ермакови Э. Тагунови. Цунах боккха пайда баьннаб предприятена.

Малгобекски УБР-ча Картоевеи цун новкъосташеи балха юкъейоалаьча рационализаторски предложене хIара шера 51 эзар сом экономически пайда лургба. Иштта, боккха пайда луш хилар производственни гIулакхашта йолча центральни база болхлоша дукха ха йоацаш яь изобретени.

1986 шера объединене балха юкъейоалаьча кхаь изобретенех хьахинна цIена пайда цхьа миллиони 93 эзар сом ба. Вешта объединене берригa а баь пайда — 3 миллиони 367 эзар сом.

Укхаза я изобретателийи рационализаторийи 189 бригада. Царна чувоагIа 661 саг. Болх беш я къонача рационализаторий школаш.

УБР-ий, НГДУ, НГУ подразделенешта юкъе халданза конкурсаш чакхйоах изобретателийи рационализаторийи творчески низаш дегIакхувлара Iилма-технически прогресс сихъяра.

Цу конкурсашка хьачутелаш йола рационализаторски предложенеш тайп-тайпара я: доагора-энергетически ресурсашта кхоабара, гонахьара Iалам лорадара, производственни мощностех биззагIа пайда эцара, кхыча пайданеча гIулакхашта тIаерзаяь.

Рационализаторски предложенеш дукхагIа телаш хиларца, цу гIулакха лоархIам мел ца болийташ хиларца къаьстта белгалъяха еза бурув тохара балхий Малгобекскии Октябрьскии управленей, «Грознефтегаз» яха мехкдаьтта-газови управлене, трубно-инструментальни база коллективаш.

Рационализаторски болх тоабара цехашкара, участкашкара гIулакхаш халданза теркама кIал латт юххьанцарча ВОПР-а организацешта. Изобретателашта, рационализатораша хIара шера гIо ду цар консультацеш е заняташ еш, заявкаш вIаштIехьйоахаш.

Бакъда, массанахьа ма хетта оттабаьбац объединене из болх. ХIанз а дукха да теркал ца деш, йоакхо ца еш. ДIахо йодача хана уж кхоачамбоацараш дIадаха деза.

В. ДАШКЕВИЧ.

«ИЗВЕСТИЯ» ДЕШИЙ ОАШ?

«Весть», «вести», «вестник» яха эрсий къаьнара дешаш овланга латташ санна я «Известия» яхача газета цIи.

Эггара дукхагIа дагалаттен беркатеи хоам — цхьа барт болаш 1917 шера 26 октябре Болхлой, Салтийи Ахархойи Депутатий Советий Еррнгроссийски Съезда заседане тIанийца «Машарах йола Декрет» — хилар, ма дарра аьлча, вай паччахьалкхен политически кIийле йолча халкъа депутатий Советий тахан хIара дийнахьара дола дуккхача наьха юкъара политически газет а хинна дIаэтта керда «Известия» хьахиларах.

Шерагара шерга хувцар ший куц «Известеша», хьалдузар кердача чулоацамца. «Известия» дешарий ноахал цаI хувцаденна Iийнадац. Цар вахара куц, традицеш чIоагIгIа язъяь я газета традицеш тIа.

«Известия» дешаш дийтеш шо? Нагахьа санна дешаш дале, хIана деш? Из хаттар дир газето вай мехка бовзаш болча нахага.

Иннокентий МАЛЬЦЕВ,
Социалистически Къахьегама Турпал,
«Красный пролетарий» завода бригадир.

— ХIара дийнахьа дезаш дола дешаш а увттадеш, заманца гIа боахаш ваха везаш хет сона, газет дешачоа, «Известия» керттера ниикъ. Цун оагIонаш ешаш, цун авторашца цхьа уйла йола саг а хиле дIаотт хьо, хIана аьлча статьяйи корреспонденцейи темаш вахара юкъмоттигера хьаийца я.

ХIанз, перестройка хьалашка, тхона тхоай болхлой коллективе а хоалуш дола эггара лоархIамечарех цхьа декхар да хIаранега самофинансировани, шийга дIадахар меттаоттадар, хозрасчет дIайовзийтар. Уж ца кхетадеш хIанз дIахьалхашка даха йиш яц. Цу хьакъехьа экономически дешар эггара дикагIа чIоагIдер газета оперативни публикацеш я. Цар тIа корадоагIаргда газет дешачоа керттерча событеех дола жоп.

Дукха арадувл централъни, республикански, моттигера газеташ.

Цар массане ба шоай лостам, шоаш дIакхоача «сектор» я. «Известия» доазув оттадаь дац е тематически а е отраслеви а, хIана аьлча халкъа депутатий Советий газет, Советаш шоаш а санна, доллача хIамах жоп дала дезаш да — из долла хIама хайта газет да, массанена дола газет да.

Михаил УЛЬЯНОВ,
СССР халкъа артист,
Ленински преме лауреат.

— Газета позици хIанз революционни перестройка я, из фронте волча бIухочун хьал санна я из: де дезар гуш, къонахчал долаш, тIема кхоачам болаш вий-теш?

Тахан газет дIададахача деноех е таханарча денах дола хоамаш гулдар-м дац из. Газета тIа фронте вола, атаке эггара хьалха гIоттащ хинна сай комиссар гуш санна хет сона.

Гучча а хьадда а хоалу дикка айхха перестройкана еш йола духьале. Цудухьа газет хила деза духьалвар а атака ераш а хьадда белгалбола тIом бу моттиг. Са ала безам бар: явлене ший цIи яккхар кIезига да тахан, из явлени овлангара йовза еза, довза деза вайцига иштта хIана хул, кхыча тайпара а доацаш. Вайна тахан нийслучун овлаш вай вахара цхьан тIоанашка, цкъаза кIоаргача тIоанашка ма доахкий.

Сенца деза сона хIаьта «Известия»? Сенца къоасталуш я пун кIоаргал, газет цIенхашта хилар? Из да уж бахьаний бувзамаш лаха гIерташ хилар. Таханарча хана кIоарга, цIенхаштара позицеш йолаш да газет. Из бахьан долаш деза сона газет...

Дукха ха я «Известия» яздайташ со вола, геттара тайп-тайпара долаш из бIарга а дайнад сона, деша а дийшад, бакъда тахан, лакхехьа аз ма дувццара, сона ловш ма хиллара газет долаш хьаделл аз из хIара дийнахьа. Со раьза ва «Известия» иштта долаш.

Леонид ИЛЬИН,
СССР АМН вице-президент, биофизика Института директор,
Ленински преме лауреат.

— Аз хоастаде дезаш дац, аьнна, хет сона «Известия». Бакъда дика а хеташ из газет аз деша дукха шераш да. ХIаьта, массехк шу хьалха цхьа ха эттар сона «Известиянара» безам юхабаьнна. ТIехьагIа-м юха а гIадвигар со цо.

Дог раьза деш да шоай издани таханарча хано ма яххара хургйолаш хьае редакционни коллективана магар. «Известия» материалех теш со. Газет, сона хетачогIа, льсса цIи хазийта гIерташ, сага бIарг тIаоттаргбола, бакъда даьсса хIамаш арадоахаш дац. Со медик ва, цудухьа аз чIоагIгIа хьожаш Iомаю сайна гаргагIйолча темагIа йола материалаш. ДагайоагIа сона чернобыльски событеш. Сона хетачогIа, цу халача деношка ма доаггIара лакха лаьттар «Известия»: цIена а бакъдолаш а яздора.

Сона хет материалаш араяхара газето дукха а беркате а керда формаш, керда темаш лехаш санна. Из могаде доагIаш хIама да. Дика да «Известия» цхьадолча халача хIамаех мукъа даьнна.

Фу ловра сона? Газето арайоахача проблемаех тайп-тайпара йола уйлаш хилар. Тахан геттара бокхача лоархIаме да царга а хьожаш газет дешараша шоашта хетар алар. Массадолчун хьакъехьа а!

Чингиз АЙТМАТОВ,
Ленински преме лауреат.

— «Известия» дерригача кхыча газеташта юкъе сона эггара гаргагIа да, кхыметтел сай газет да аргдар аз. ХIана? ХIана аьлча эггара хьалха газето йовзийт, мога а ю прогрессивни, бюрократически штамп йоаца уйлаш, хIанзарча деп нра материалаш я «Известия» яраш...

Сона безаме я «Известия» тIара перестройках, демократех, гласностах йола материалаш. Аз уж еш чIоагIгIа теркам тIабахийта, известинцаша массаза а безам тIабахийте, ирача бакъдолчунца ма язйой уж. Газет сиха доладелар мохк кердабоаккхача юкъе дакъалаца, - ходдьи доккхийча дешашца доацаши дIахьокх газет дешараша тайп-тайпарча доакъошка перестройка мишта еш я, вахара тайп-тайпарча сферашка гласность мишта кхетаеш я.

Бакъда, эггара керттерадар да, са ала безам бар: «Известия» ший стиль, ший почерк я, материалаш цIена «известински» я, кхыча цхьанна а газета тIа ца хулача тайпара.

Масса шу да «Известия» аз яздайта? ХIанз дага а дагIац, итташ шераш да уж, деша оалаш а доацаш хIара дийнахьа эш сона из.

Лев ЯШИН,
олимпийски чемпион,
СССР спорта заслуженни мастер.

— ДагадоагIа сона, 1971 шера май бетта Ташкентера цIавоагIар со командаца. ГIеттар самолет. Стюардессас наха дIа-хьа делар московски газеташ. «Известия» хьайицар аз. (Бехк ма баккхалаш, тIеххьарча оагIон тIара из деша волалу со). Хьеж со, сайна гучох а тешац: «Лужники, 27 май. 19 сахьати 30 минути. Лев Яшина тIеххьара ловзар: дунен футбола «седкъий» сборни — «Динамо» сборни (СССР)».

Со пецваьлар, иштта йола матч дIахьо аьнна предложени «Известияс» оттаяьлга ховш се хиннавале а. Ховра сона хIама ца эшаш кхаь шера, 1968 шера июне денз известинцаш из ловзар де «гIерташ», болга, массанахьа царна раьза бар: вайцига хIанзалца из санна дар хиннадацар. Сендухьа деш да из?...

ЦIаьхха оттадаьд матч хургйола ди!

1971 шера 27 мае Лужникашка футбола бокъонца дола цIей хилар. Дукха дар гIадвуташ, дог гIоздоаккхаш, бакъда цу чIоагIа хьайнача торжествашка гуш бацар известинцаш. Цар вIаштIехьъяьккхаяр из матч, «Снеговика» аргIанара шоай хоккейни турнир вIаштIехьъяккха а болабелар...

«Известия» ший читателла доккха доттагIа хиларах теш со. «Известияс» эггара хьалхагIа дийцар сона хиннача хатарах, «ИзвестияС» из дийцачул тIехьагIа ца бовзача наха яздаьча, почтальона хьанкхухьача письмоша, эзараш, эзараш йолча телеграммаша хьаллацарах дарба хилар сона.

ХIаьта аз сайх известинец лоархI, хIана аьлча сона дага мел доагIача хана из газет ийду аз, дукхача хана — «Известия» подписчик ва со 1944 шера денз.

ЭЛЕКТРОМАГНИТНИ ЙОККХИЙ ТОПАШ: ФУД ИЗ?

ЛерхIачох, эггара хьалха молха тIема гIулакхашта лаьрхIа 1342 шера юкъедоаладаьд. Испанцаша Iарбашкара шоай мохк хьабоаккхаш Алхезирас яхача гIапа гобир. Цхьабакъда штурм е вIаштIехьдаланзар, хIана аьлча гIапа пена тIехьашкара «чIоагIача шайтIа низаца дикъовкъара хьисапе таташ а деш, кIур а бувлаш аьшка турба чура еза ядраш араккхувсар, хIаьта царна духьала мелла дуIаш дарах пайда хилацар...». Еррнгача Европе гIолла хабараш арадаьлар киназо цу «шайтIай» герза эгIазло кхайкаьй, аьнна, цхьабакъда говзанчаш-ремесленникаша из арахецилга сиха карадерзадир. Цу хана денз молхен герзи, молхен тIоми яха дешаш шоайла айхха бувзам болаш хьадоагIа.

Химически вещество эккхача хана хулаш йола энерги йоккхий топашта, ракеташта, иштта кхычарна ма эшшара я, цудухьа кхы дикагIа хIама дагадоха йиш яц, аьнна, хеталора. Бакъда цул тIехдар а дагахода йиш хиннай.

ХIанз Америке СОИ хьакъехьа балхаш деча доакъашхоша электромагнитни оала керда йоккхий топаш тохкаш ба. Дукхача хана денз йийца, бакъда, практике юкъейоалаянза йола идея латт эккхама низа метта, белгалъьяча оагIорахьа снаряд «араккосса» а дикна йоккхача сухалца из дIаяхийта а йиш йола магнитни поле юкъейоалаярах. Кинетически энергии цунга хьежжа снаряда хIама дохадеш бола низи цун дозали сухала квадрати нийсса пропорционально ба. КвадратаI Цудухьа зIамигача, кIезига дозал долча снарядий геттара доккха хIама дохаде низ хургба.

Тахан американски разработчикаш тIема космически станцешта лаьрхIа кинетически установкаш еш ба, уж Пентагона хетачогIа, ядерни боеголовкаш яхьаш йоагIа баллистически ракеташ йохаяра лаьрхIа я. Из проблема къоастаеш йолча эскара тохкама центре электромагнитни йоккхача топа макет хьаяьй. Цхьан оагIорахьа цIаста кIоажув бола пластикови снаряд йиъ метр йIаьхача цIаста шин рельса юкъе дIачуйолл, тIаккха, лаьрххIача электропитане установка новкъосталца рельс — кIоажув — шоллагIа рельс яхача системе гIолла тока низ бола импульс чакхйоалийт. Снаряд 300 граммага кхоачаш еза я. Цига хьахулача магнитни полес из сухал 5,7 км/сек. йолаш араккосс из. (Цунца нийсдара дагадохийтаргда вай хьалхара космически сухал 7,9 км/сек. йолга). Цу снаряда кинетически энерги дикка сома йола броневой лист атта йохалургйолаш я. Полигоне экспериментальни хьисапе топ ихувсача хана из вIаштIехьдоалар. Макет хIанз йоккха а еза а я, 6 метр йIаьха я, хIаьта цун дозал — 12 тонн. Цун дукха ток эш — 2 млн. амперага кхачаш. Макета питани источника секунда массехк даькъе бIарччача города сердал лургъяр. Цу йоккхача топо ший эффект хьахьеххай: бакъда устройство «потребитела» эшача форме хургйолаш кхы а къахьега деза. Хетаргахьа укхаза металловедашта эггара тIехьагIа карагIдаьннараш юкъедоаладергда.

Кинетически герз хьадечар планаш геттара йоккхий я. Космически лаьтта тIарен ракеташта духьала установкаш хьаярал совгIа, самолеташца къовсам лоаттабергбола зенитни орудеш, танкашта духьалара йоккхий топаш, гаубицаш, юхера а стрелкови герз хьаде лерхI. Снарядий йоккха сухал хиларах уж сихха дIайодача объекта, масала самолета атта тIакхача йиш йолаш я. Таханара зенитни снарядаши ракеташи, цу даькъе портативни яраш а, царел сихагIа йолхац, цудухьа из самолета тIа а ца хьожаеш снарядаца из вIашагIкхета тарлуча моттиге хьожае еза. Электромагнитни йоккха топ объекта ма ярра тIахьожае мегаргья. хIана аьлча цун снаряд бIарга цIацкъам тохача юкъа кхача езача дIакхоач.

ЦIаьхха дагайох «Стингерн» яха американски ракетни установкаш, хIаьта царца афгански душманаша пассажирски, транспортни лайнераш тIера чуахийтай, дукха маьрша гражданаш, кхалнах, бераш доадаьд. Герза керда тайпаш хьадерашта из дезе а ца дезе а царех бандидаташа пайда ийбу. БелгалйоккхаргЪя вай, цхьаьккха цхьа момент а. Электромагнитни йоккхача топа проект кхыйола дуккха разработкаш санна СОИ гома чу кхоачашъеш я, цо къаьгга хьахьокх президента Рейгана «инициатива» космически оборона проблемал арайоалаш хилар.

А. АВДУЛОВ,
технически Iилмай кандидат, СССР Паччахьалкхен преме лауреат.
(АПН).

Энергетика даькъе Аргентинаи Советски Союзои вIаши леладу гIулакхаш толаме дегIа а ух чIоагI а лу. Ши шу хьалха советски специалисташа дакъа а лоацаш Костанерора ТЭС-а 7-гIа блок эксплуатаце дIаелар. Из болх бе йолаяларца Буэнос-Айреса гIулакх деш йолча теплоэлектростанце низ кхоалагIа дакъа дукхагIа хилар. ХIанз советски энергетикий новкъосталца цу тайпара блокаш хьаергъя Байя Бланка ТЭС-е а. Цу станце хьалхарча блока электроэнерги тIадоагIача шера лургья. Аргентина теплоэлектростанцешта лаьрхIа оборудовани — турбинаш, генератораш, трансформатораш — Ленинграда, Запорожья, иштта СССР цхьайолча кхыча городий предприятеша лоаттаю.

СУРТА ТIА: Костанерора ТЭС-а керттерча доалдеча; тIахьожам лоаттабеча пульте.

В. ЯЦИНЫ сурт,
ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

МОХК НИЗ БОЛАШАГIА — МАШАРА ГIУЛАКХ ЧIОАГIАГIА

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дуза ха хьатIакхоачаш латтача хана КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев ленинградцашца вIашагIкхетар Советски Союза вахара кердача лоархIамеча этапе Ленина парте балха тIехьарча революционни преемственноста символ санна тIанийцад дунен халкъашта юкъерча общественносто. Вежарашха долча мехкашкарча откликашка къаьстта белгалдоах, «ГIулакхага хьежжа йола коммунизм дукхагIа» яха лозунг хьал а лаьца, советски коммунисташа Октябра сийлахь-йоккхача традицешта шоаш тешаме болга хьахьокхаш хилар. Перестройка хувцамаш хулача этапе из да даь даьннар дебаделга а кердадар лохилга а.

Цхьайолча комментарешка я укх тайпара уйла, чурча политика сфереча перестройканен арахьарча политика сфереча перестройканен юкъе органически бувзам хилар. Мохк социально-экономически дегIабоалабелга сихдара концепце ларда тIа советски общество толаме чакхъяккхар а цун кердача дикагIдолча хьал тIа кхоачаяр а Советски Союз дIахо чIоагIъяра гIулакх деш хIама да. Ший аргIагIа, дуккхача обозревателаша белгалдоаккхаш ма хиллара, СССР экономически низ лакхбаларо Iалашъю ядерни замалахьа кердача политически уйлан концепцена йола, вIашдухьленаш йолаш, бакъда вIаши бувзам болаши дукхача даькъе бIарччен долча дуненах хеташ долчунгара хьайоагIача концепцена йола чIоагIа база.

Ленинграде къамаьл деш М. С. Горбачева дегIайоалаяь перестройка теоре а практика а перестройкан сухален концепце, бокъонца долаш дар теркал а деш ший чурен дунен халкъашта юкъерен политика Советски Союзо цунга хьежжа вIаштIехьйоаккхаш йолча концепце чIоаггIа уйлаш айялийтай Малхбузен общественностага а. Иштта Ленинградера ФРГ телевидененьча репортажа тIа белгалдаьккхад: «КПСС ЦК Генеральни секретара хьашт дале кIира даьлча а США президентаца вIашагIкхета ше кийча хилар хьахайталга, нагахьа санна цу гIулакха дика бахьан нийслой, вешта аьлча герзаш дIададахара хьакъехьара договор де, эггара хьалха ядерни дараш а долаш. Советски кулгалхочоа хетачогIа, хIанз йолаш я эггара хьалхара договор чIоагIде таро. ТIема низаш, ядерний химический даькъера дараш санна, моллагIдолча герзий даькъера дараш а вIашдухьала лоаттаделга кIезигде дезаш хиларах дийцад цо, из процесс нийсхон принципагIа чакхъяккха езилга белгал а доаккхаш».

Малхбузехьарча дика уйлаш йолча гIозараша мога а ду хьал а лоац Советски Союзе перестройка процесс кIоарглуш хилар. Вай мохк низ болашагIа — машара гIулакх чIоагIагIа. Иштта я планета кхерамзлени кхоанейи йоакхо еш мел бараша еш йола керттера вывод.

ПЕРЕСТРОЙКАНА — КЕРДА ИМПУЛЬС

Дуккхача оагIонашкахьара цхьана гIулакхаш леладарен социалистически экономически интеграцеи механизмана еча перестройкана керда импульс еннай. Иштта я Москве 13—14 октябре хиннача ВIаши Экономически гIо дара Совета сессе 43-гIча (аргIана йоацача) заседане керттера итог.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски Социалистически революце 70 шу дуза ха хьатIакхоачача хана гулбенача сессе доакъашхоша коллективни опыта критически анализ яра ларда тIа латта лоархIаме решенеш тIанийцай. Экономически цхьана гIулакхаш леладара эшшаш йола динамизм юкъейоалае, интеграци кIоаргъяра духьале еш мел долчох из мукъаяккха лаьрхIа я уж. ЛоархIаме барт баьб 1991 — 2005 шерашка дунен халкъашта юкъе социалистически хьисапе къахьегам дIанийсбара коллективни концепци кийчъяра хьакъехьа. Из документ социалистически мехкий дегIаахара планаш вIаштIехьяхара гIо де, цхьана гIулакхаш леладарца йолаш йолча таронаштеи резерваштеи нийса лостам телара лаьрхIа да.

Сессе могаяь йола интеграце механизмана еш йола перестройка тIаерзаяь я интенсификацена, СЭВ членаш долча мехкий халкъа боахамаш динамично а гармонично а дегIадоаладара, Iилман - технически прогресса ларда тIа цар халкъий вахара хьал дегIадоаладара, дунен халкъашта юкъе социалистически хьисапе къахьегам дIанийсбарах эффективно пайда эцара, дунен боахамера цар позицеш чIоагIъяра цхьана гIулакхаш леладеча ма могга гIо дергдолаш.

Тайп-тайпара общественни строй йола паччахьалкхенаш машаре цхьана яхара политикана тешаме а долаш СЭВ членаш долча мехкаша дIакхайкадаьд шинна а оагIонна гIойле хилара ларда тIа дегIадаьхкача мехкащара экономически Iилман - технически цхьана гIулакхаш леладелга дIахо дегIадоаладара. ВIаши Экономически гIо дара Советаи Европейски Экономически Сообществанеи юкъе официальни гIулакхаш леладара шоаш тIехьа хилар, цунца цхьана СЭВ сессе дIахьекхар машар хьакхоллара идеалашта социализма мехкаш мутIахьа хилар, дунен сообществе вIаши тешамеи дIа-юха дувцар кхетадеши хилара атмосфера хьаеча юкъе шоай дакъа а дихьад.

Сесси чакхъяьнначул тIехьагIа М. С. Горбачева вIашагIкхетар хилар СЭВ членаш долча мехкий правительственни делегацей кулгалхошцеи вежарашха йолча партей Центральни Комитетий секретарашцеи. Цига кIоаргга а корта болаш а къамаьл хилар социалистически мехкаша цхьана леладеча гIулакхий, цига юкъарча хьашташка хьежжа еча перестройка принципиальни дешай хьакъехьа. М. С. Горбачева боккха мах бир СЭВ сессе итогий, социалистически хьисапе къахьегам дIанийсбара коллективни концепци кийчъяра хьакъехьа цига тIанийцача решене. Цунца цхьана цо теркам тIабахийтар интеграци дIахо кIоаргъяра, СЭВ балха перестройка яра юкъе халонаш хIанз йолаш а дIахо хургйолаш а хилара. Бокъонца новкъостий, социалистически хьисапе цхьана болх а беш, шеко яц вежарашха долча мехкаша уж халонаш эшаерг хиларах. Советски Союзах аьлча, цо социализма мехкашца цхьана гIулакхаш леладар лоархI шийи политикера лоархIаме, приоритетни лостам санна.

КОНСТРУКТИВНИ ИНИЦИАТИВА

Кампуче Халкъа Республика правительствас дIакхайкаьй керда конструктивни инициатива. Бокъонца бола машар оттабар а мехка къаман цхьоагIо хилийтар а духьа цо цхьадола хIамаш тIатехад укх шера август бетта ше дIакхайкаьча дерригa патриотически низаш вIашагIтохара йолча шийи программана. Къамаш барта доаладара политика доазонашка НРК правительства дIакхайкадаьд оппозице болча нахаца е наьха группашца а дуккха кампучийнаш боабарах бехке болча Пол Потагареи гIо деш цунна гарга латтарашкареи дIаиккхача цу группай кулгалхошца а вIашагIкхета ше кийча йолга. Цу политика ларда тIа латт зуламе полпотовски режим юхаоттара бола кхерам бизза а хаьдда а дIабоаккхилга. Из тIаерзаяь я Къаман союз а еш берригa кампучийски патриоташ вIашагIтохара, йохаль Кампучи юхаметтаоттае йолаяра.

Из программа дегIайоалаяра хIанз правительства дIакхайкадаьд, принцаца Народом Сианукаца вIашагIкхийтта ца Iеш, машара, къамаш барта доаладара, даьхе ший лоIаме хилара гIулакха юкъе цо хьош долча даькъага хьежжа паччахьалкхен кулгалдара органашка цунна лакха пост яла а ше кийча хилар. НРК правительства хьаллоац иштта мохк юхаметтаоттабеча дакъалаца юхабоагIаш бола цхьацца бола нахи духьала латташ йола группировкаши.

Пномпене дIакхайкадаьд, вьетнамски добровольски бIу арабаьннача тIехьагIа, хIаьта из хургда Кампуче чурча гIулакхашта арахьара юкъегIертилга сецачул тIехьагIа, кхыча мехкашкара наблюдателаш тIа а болаш массане юкъера хоржамаш дергда аьнна, вIашагIйоларгья коалиционни правительство. НРК-ас тIахьийхаб кампучийско - таиландски доазонах машареи доттагIалеи доазув дара хьакъахьегара переговораш дIайолае. ДIакхайкадаьд дунен халкъашта юкъерча гуманитарни организацешца а гIулакхаца хьашт долча оагIонашца а таиландски територе тIарча лагерашка чубоахкача берригача байдда дIабахача кампучийцашта шоай лоIамагIа а организованно а репатриаци яра хьакъехьа диалог е кийча хилар а.

ГIулакхаш тоадара лоархIаме инструмент хинна дIаотта езаш я НРК предложенегIа йола дунен халкъашта юкъера конференци. Цига дакъа лаца йиш хургъяр вIашдухьала латтача кампучийски оагIоний, хIаьта иштта Индокитая а АСЕАН-а а мехкий, Советски Союза, Китая, Инде, Франце, США, Великобритане викалий. Цу тайпарча конференце дакъа лаца йиш хургъяр кхыча паччахьалкхений делегатий а.

Дика, уйла йолаш ший лоIамагIа НРК правительства оттаяь акт кампучийски проблема машара наькъаца къоастае а Къулба - Малхбоахален Азе машар Iалашбе а хьашт долаш мел бараша кхетаеш тIанийцан могаешн я. Эггара хьалха из хьаллаьцар Вьетнама правительство яр, цо дIакхайкадаьд, ялхазлагIа Кампучера вьетнамски добровольций подразделенеш цIаьхха а аргIагIа архайоахилга ноябре хургда, аьнна. Эггара хьалха хургда из кхыча мехкий наблюдателаш тIа а болаш. Къаьгга ховш да, дерригa эскар арадоаккхилга оттадаьча 1990 шерал хьалхагIа а хила йиш йолга, кхыча мехкий тIема низех, наьха территорех пайда эцаш долча оппозиционни низий оагIорахьара герзашца кийчъяь нападени хилара бола кхерам дIабоале.

Геннадий ШИШКИН.
(ТАСС).

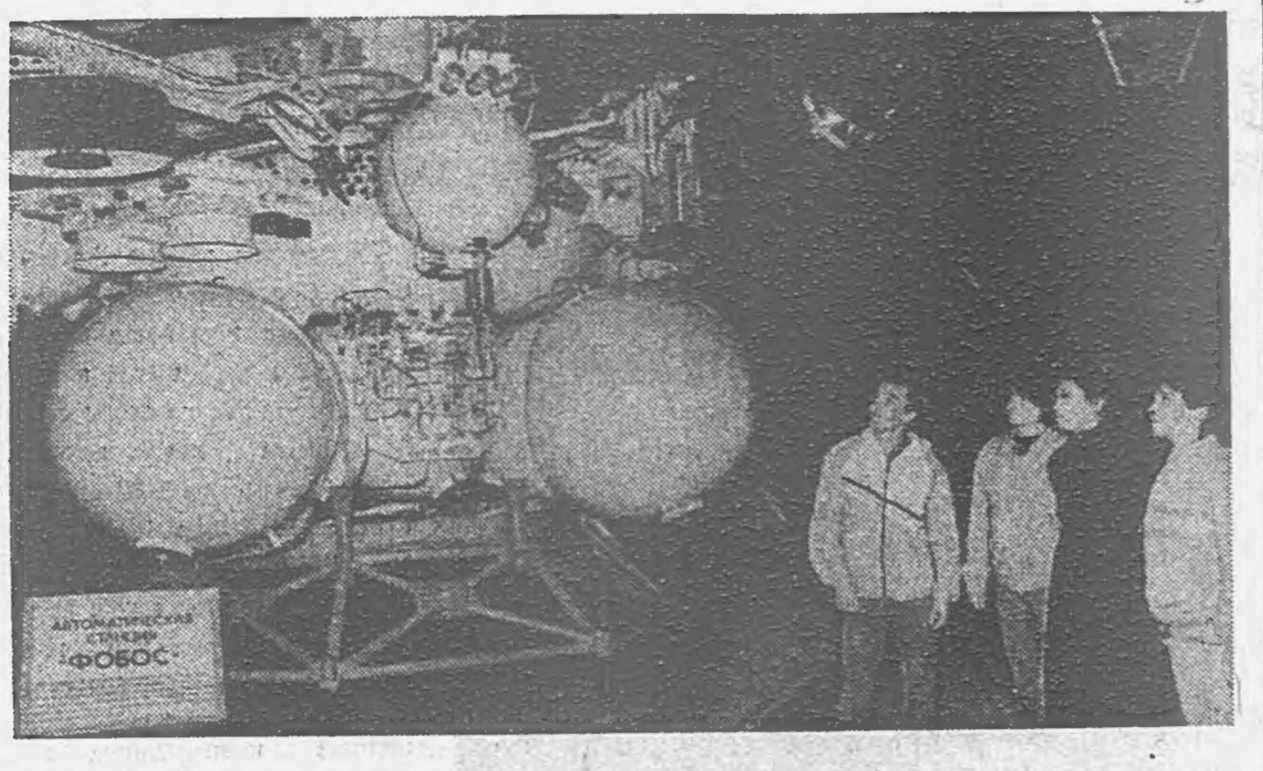

МОСКВА. СССР ВДНХ «Космос» яхача павильоне хьахьокха аьнна оттаьй керда экспонат: Марс яхача планета а Фобос яха спутник а тахкара йола «Фобос» яха автоматически станци.

«Фобос» яхача автоматически станце, 1988 шера июле космически наькъа ара а яьнна, 600 миллион километр никъ бергба.

СУРТА ТІА: СССР ВДНХ-ра «Космос» яхача павильонера «Фобос» яха автоматически станци.

В. СОЗИНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Мишта ю Іана кийчо?

ШОАНА ФУ ХЕТ?..

Грознерча Октябрьски районе нах баха дукха корпусаш я хІанзчул 60 — 80 шу хьалха хьалъяь. Юххьанца мехкдаьтта промыслаш йоххача хана сихха нах баха фусамаш эшандаь хьалъяь я уж. Цудухьа хІанз тишъенна нах чубаха кхераме йолча кхьачай. Царех цхьаяраш тоьхамаш хиларах еха дІаьыннай. 40 — 50 шера капитальни ремонт яьяц цхьайолча корпусашта.

Цу вай ювцача корпусашка ехка пешкаш кхерамзлен техника бокъонаша дІадехарашка диллача пайда эца йиш йолаш яц. 1900 — 1930 шш. денз тоаяьяц уж а.

ХІаьта кІур ухача тунгилгашка хьежаб, уж цІенъяьй аьле вІалла ца даьр ІотІа а лаьлле хІара шера акташ-м увттаю «Октябрьнефть» НГДУ ЖКХ болхлоша.

ХІаьта цу акташта кІала шек дІавоацаш кулг язду (цу тІа яздаьр бакъ доацалга шаьра ховшше а) ЖКХ начальника Г. А. Чернитенкос.

— Квартирашта ремонт яйта шун безам бале, мел эша материалаш Іалашъе, — оал цо корпусашка бахача нахага. — Цул совгІа ремонтни балхаш дарах боагІа мах а ЖКХ хьачубала беза, — аьле тІатох цо.

Из нийса доацалга шаьра хов ЖКХ кулгалхошта. Октябрьски райисполкомо яьча решенегІа мехкдаьттахой чубахача корпусашка ремонтни балхаш царгара мах а ца боаккхаш де дезаш да.

Каст-каста газ, электрически сердал къаьстта хий дІакъайле бутт боаккх корпусашка бахача наха. ХІаьта цхьайолча хана бІарччача бетта ден-бус ехача кранех зехьа Іоухаш латт хий.

ХІара шера корпусий чурча тховнашта цІера духьаларча составца обработка е еза, бакъда, из кхоачашдеш дац.

ХІанзчул 18 — 20 шу хьалха специалисташа яьча выводех корпусаш цІенъяь дІаяха езаш яр, хІана аьлча царна капитальни ремонт ярга дІагІоргдола рузкъа керда цІеноош хьалдара дІагІоргдолчул дуккха а дукхагІа дар. Царна когаметта лаьрхІадар шозза вІаштардаь цІенош хьалде. Бакъда, цох даьсса хабар хилар.

Цу корпусашта лерттІа доал ца дарах, уж чІоагІа тишъенна хиларах хьахиннача хатарех дувца деза кІезиг-дукха.

Аварийни хьале хиларах 30 участкера номер 130 йола дукха квартираш чуйола корпус дийнахьа делкъа ханна цІи а яьнна яьга урагІаяхар. Цига мел баьхача наьха дукхагІа йола хІамаш а яьгар. Нах балха болча хана нийсденнача цу хатаро чІоагІа унзарбаьхар боккхий нах, истий бераш.

Цу участке 128 йолча корпусашкара ши квартирен цар чу мел хинна наьха хІамаши яьгар. ХІанз из корпус аварийни хьале я.

Номер 141 йолча корпуса чура из аварийни хьале хиларах дІаяьккхай городской станце скори помоща подстанци. Цхьабакъда, цу корпусе нах-м бахаш ба.

ДІадахача шера октябра бетта йолайир номер 122 йолча корпуса капитальни ремонт е. Цхьабакъда. помещене чухьнахьа талмастта штукатурка ярцеи цхьа-ши рама хувцарцеи йистеяьнна лаьрхІар «капремонт». ХІанз из корпус нах чубаха кхераме я.

88-ча корпуса цхьоалагІча квартире вахаш ва Сийлахь-боккхача Даймехка тІема шоллагІча группа инвалид А. Андреев. Дукха паччахьалкхен лакхара совгІаташ да тІемен къахьегамен ветерана. 1981 шера цун квартире дІайолаяь капитальни ремонт тахан а йистеяланза я. «Октябрьнефть» НГДУ ЖКХ а дехарийга аха везача кхьчав къоано.

— Таханар сийрда вахар бахьанце се моастагІчоа дукхьала латтача хана вІалла дага а дацар се къавеннача дийнахьа иштта пехарийга ухаш лела ма везаргвий, аьнна — йоах бІаргаш дизза хий кхехка вагІача ветерана.

Ремонтни балхаш дІаьхденна кхы а дукха корпусаш я ЖКХ чуйоагІаш.

Масала. 1982 шера денз «Капремонт» еш латт 12-ча участкерча номераш 6, 8 йолча шозза вІаштІардаьча цІеноошта. Цу цІеношкара канализационни турбаш леххаш арауха хий цу цІеной лардашта кІал сец. Чукхетар кхерам ба уж цІенош.

56-ча участкера номер 3 йолча тикана кхе дуккхача шерашка даьсса латт хьалхагІа берий поликлиника чухинна цІа. Шийна дагадехачо кор, иил, чура уйна теха ардаккх хьа а яьккхе дІа а хьош, латт из помещени. Дукха ха йоаццаш пешкаш йоха а яь кибпишк ложкъаьй цу цІагІара.

Соахка цу цІенна капитальни ремонт е лаьрхІар. Цхьан оагІорахьара тховна тІара кирпишк Іо а нийца цун метта шифер тІатехар. Цунца чакхъяьккхар ЖКХ кулгалхоша «капитальни ремонт».

Октябрьски района вай лакхе йийцача участкашка бахача наьха бІарчча делегацеш ихай дуккхаза а «Октябрьнефть» НГДУ, ЖКХ кулгалхой болча шоай бахара хьалаш тоаделга дехаш. Хиннаб уж дуккхаза а «Грознефть» производственни объединене генеральни директор Р. М. Хачатуров волча а. Дуккхаза а кхыча инстанцешка а ихаб. Цхьабакъда, хувцаденна хІама-м дац.

Укхаза цхьа хаттар отт: НГІАССР МВД пожарни управлене, республикански ВДПО, «Грозгоргаза». «Гроз-межрайводоканала», «Грозэнерго» управленей кулгалхой хІана багІа сатийна Іохайша газах. электроэнергех, хих пайда эцалга, корпусаш аварийни хьале хиларах гІожагІча тайпара телхалелга шоашта шаьра ховшше а. Хьанна хов кхы мел дуккха а доккха хатараш хила тарлу цу корпусашка ший ханнахьа е йоагІаш йола ремонт ца ярах. Кхы мел дар дІадаьлча Іа ма дий гарга гІерта.

Хетаргахьа. «Октябрьнефть» НГДУ, цун ЖКХ, юххера а уж шаккхе а организаци чуйоагІача «Грознефть» производственни объединене кулгалхой цу корпусашка бахаш баларе, иштта воча хьале ца хила-м мегар уж. Тхона иштта хет из, хІаьта шоана фу хет хьамсара газет дешараш?

М. ШАМАЕВ,
тха штате воаца корр.

А.-Г. УГУРЧИЕВ,
тха спец. корр.

Гуйранара халонаш

ХІанзарча школьни реформо школай хьехархошкара, берий даьшка-ноаношкара дІадех дешархой къахьегам безаш, цхьацца профессиональни говзал йолаш хьалкхебелга. Цхьабакъда, молалгІа бола къахьегам бац из декхар кхоачашдеш. Из дика кхетадир аз Малгобекски района № 17 йолча юкъерча школе йолаш. Из школа районе дикагІчарех лоархІаш я дуккхача шерашка. Дика кийчъяь кабинеташ, шортта спортивни инвентарь чуйола спортзал, деша а, салаІа а моттиг я укхаза бераша. Кулг тесса битабац профориентационни болх а, школе болх беш я мастерской. шоай доалахьа ши трактор, машин я берий. Бакъда, районе кхыча школайх доалла сакхат доал укх школах а, гуйранен бІаьстанен балхаш доладелча, дуккха дешархой занятешта тІерабувл, кІираши бетташи доах вІалла школе хьа ца боагІаш. Иштта латт из гІулакх хІанз а.

...Сатийна я школа коридора чу. Массаза школе хулаш йола гІараш яц классашкара хьахозаш. Из сенца дувзаденна да кастта кхетаду аз — дуккха дешархой бац школе. Уж мичаб дика хов хьехархошта а, школа кулгалхошта а — Назрановски районе «Октябра 40 шу», «Назрановский» совхозашка свеклаш чуэцаш ба уж. Школа директора І. Галаева яхачогІа, юртара йиъ звено ух цу боахамашка болх бе. Дезала подрядагІа къахьегаш болча даьша-ноанош тІерадоах бераш шоай керттерча гІулакха — дешара. Іурра юрта ІочуйоагІа «КамАЗаш» грузовикаш. Нах дІа-хьа кхувла, кийчъяьяц уж машинаш. Бераш кхашка дІакхувл. ХІаьта, кІира цІагІа даьккха. школе хьавенача дешархочоа фу ховргда хьалхагІа хиннача темаех, мишта кхетаргва из кердачох. Цунца лохлу берий знанеш а. Цу проблемана оарцагІ ца бовлаш бац школа кулгалхой.

«Кхы де хІама дисадац са, — аьлар Галаева. — Іуйрийна наькъа тІа хьал а ухаш, машинаш сувцаеш, бераш тІера Іодоах аз».

Даьшца-ноанонца вІалла болх бац а, ала йиш яц педагогически коллективо. Бакъда. школе сона дийцачогІа, собрани е дай-ноаной всеобуча занятеш хилча. дуккхагІча даькъе дика деша болча дешархой дай-ноаной боагІа школе. Цар из бувзам цІаккха халийтап. ХІаьта. бераш занятешта тІерадоахаш. царна кхетам луча шоаш юстара латтараш вІалла хилац школе. Кхы уж хьа ца баьхкача хьехархо коа вода царна. Цунна геттара раьза хилац царех цхьабараш

Бакъда, рузкъа хьатІадоагІа, яхаш берий ираз доаде а йиш яц.

Л. ЧАПАНОВА.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

20 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА
7.00 — «90 минут».
8.35 — «Уполномочен революцией». Телевизионни художественни фильм. 2, 3-гІа сереш.
11.10, 16.00, 17.00 — «Кердадараш».
16.15 — Документальни фильмаш! «Уроки большой путины», «Ари ла Миф. Земля северного ветра». (Владивосток).
17.05 — Куба къаман симфонически оркестра концерт.
18.05 — «Альберто». Документальни фильма премьера (Куба).
18.35 — СССР Лаккхехьарча Совета депутаташа дувц.
18.45, 22.50 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Шахматех дунен чемпионат.
19.05 — Сийлахьча Октябрьски Социалистически революце 70 шу дузаш. Советски Узбекистан. Узбекски телевидене программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Искусства говзанчаш. СССР халкъа артист Игорь Горбачев. (Ленинград).
23.05 — Кубински артистий концерт.
II ПРОГРАММА
8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Долина». Іилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Географи. 7-гІа класс.
9.05, 13.00 — Французски мотт. Іомабу 1-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Эстетически кхетам балар.
10.35, 11.35 — Биологи. Овла мишта бокхха хул.
10.55 — Іилма-довзийтара фильм.
11.05 — «Эрсий къамаьл».
11.55 — «Човнаш яь кхерий». Телевизионни художественни фильма премьера. 1-гІа сери.
13.30 — Оалхазараши оакхарийн цхьан тхов кІала. 1-гІа передача.
14.00 — «Кердадараш».
14.05 — «Яийлла урок». Документальни фильм.
17.40 — «Кердадараш» (гІалгІай меттала).
17.45 — «Ца малар — вахара хьисап».
18.05 — «Томь драма с открытым финалом». Документальни фильм.
18.25 — «Дунен халкъашта юкъера хьал» (нохчий меттала).
18.40 — «Фуй дезала тІорме чу?». Фильм.
18.50 — «СелаІад» яхача журнала оагІонашка гІолла» (нохчий меттала).
19.10 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.25 — «Ветеранашта дагаух...». Къулбаседа Кавказе немецко-фашистски гІаьрахой бохабаь 45 шу дизарга.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Незнайка за рулем». Мультфильм.
20.15 — «...Ялхайтта шу даьнем бокххагІен».
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Човнаш яь кхерий». Телевизионни кхо сери йолча художественни фильма премьера. 1-гІа сери.
22.55 — «Алексей Саврасов». Документальни фильм.
23.15 — «Кердадараш».

21 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА
7.00 — «90 минут».
8.35 — М. Горький. «Васса Железнова». Союза ССР Паччахьалкхен Академически ЗІаминга театра фильм-спектакль.
11.20, 16.00, 16.55 — «Кердадараш».
16.10 — «Перестройка: опыти проблемаши». Документальни фильмаш: «Бовхьаши евлаши», «О доходах, в здравом смысле и общей пользе».
17.00 — «ХІана, сендухьа». Берашта передача.
17.30 — «Рижски ахка». Ригера передача.
18.15 — «Агропром: тахани кхоанен». «Дон 1500: хьувкъамца испытани яр».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Футбол. УЕФА кубок. Финала 1/16. «Спартак» (Москва) — «Вердер» (ФРГ).
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Москве ваха билет». Эстрадни программа.
22.15 — Спортивни программа. Футбол. Европейски кубкаш. Перерывашка — «Тахан дунен тІен». шахматех дунен чемпионати.
II ПРОГРАММА
8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Летчики пустыни». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Информатикаи вычислительни техникаи лардаш. 10-гІа класс.
9.05, 13.55 — Немций мотт. Іомабу 2-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Дезала вахара этикеи психологи.
10.35 — Юкъара биологи. 9-гІа класс.
11.05 — Н. Тихонова поэзи.
11.40 — «Човнаш яь кхерий». Телевизионни художественни фильма премьера», 2-гІа сери.
13.50, 22.55 — «Кердадараш».
18.05 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
18.10 — «Йоккхача кхела город». Документальни фильм.
18.30 — ДоттагІала наькъаех. Болгари.
19.00 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.15 — «ТелезІий» (нохчий меттала).
19.30 — Киножурнал.
19.40 — «Доакъарах — маькха санна». (гІалгІай меттала).
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Воккха мишта хургвар». Мультфильм.
20.15 — «Уйла ю, къувс, мишта хул хьо». Алкогольни доаца керда цІейши гІулакхаши юкъе доаладарах.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Човнаш яь кхерий». Телевизионни художественни фильма премьера. 2-гІа сери.

22 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА
7.00 — «90 минут».
8.35 — «Хоре иллеш даха безам ба тха».
9.05 — «Гушдар — теша хала дар».
10.05, 16.00 — «Кердадараш».
16.15 — «...Ялхайтта шу даьнен бокххагІен».
17.00 — Футбол. УЕФА кубок Финала 1/16. «Виктория» (Бухарест). — «Динамо» (Тбилиси). Румынера трансляци.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
18.55 — Шахматех дунен чемпионат.
19.00 — Деша тІехьа — гІулакх. Усть-Ильимски хьуипромышленни комплекса социальни сфера дегІарах.
19.30 — ЦТ экрана тІа духхьашха. «Къайлача наІара хьалхашка». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Гран-па кІайча бийсанна». Фильма - концерта премьера.
23.00 — «Тахан дунен тІа».
23.15 — Спортивни гимнастика. Дунен чемпионат. Голландера передача.
II ПРОГРАММА
8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Дега лазара къайле». Іилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Информатикаи вычислительни техникаи лардаш.
9.05, 13.50 — Испански мотт. Іомабу 2-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори. Ленина «Искра».
10.35 — И. С. Тургенев. «Дайи бераши». 9-гІа класс.
11.05 — Школа: перестройка проблемаш.
11.35 — «Човнаш яь кхерий». Телевизионни художественни фильма премьера. 2, 3-гІа сереш.
13.45, 22.55 — «Кердадараш».
17.30 — «Кердадараш» (гІалгІай меттала).
17.35 — «Хургбола никъ». «Ставрополье». Кинопрограмма.
18.05 — «Да ца хилара мах» (нохчий меттала).
18.30 — «Комсомоли перестройкиен». Ставропольски ВЛКСМ РК хьалхарча секретара Сукиева къамаьл (гІалгІай меттала).
18.45 — Іилма идеяй ярмарка.
19.15 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.30 — Закон. Бокъо. Мораль.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Ши клоун». 1-гІа передача.
20.15 — Ритмически гимнастика.
20.45 — СибарегІен ловзара хороводаш.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Човнаш яь кхерий». Телевизионни художественни фильма премьера. 3-гІа сери.

23 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА
7.00 — «90 минут».
8.35 — «ХІана, сендухьа». Берашта передача.
9.05 — «Къайлача наІара хьалхашка». Художественни фильм.
10.30, 16.00, 17.20 — «Кердадараш».
16.10 — «Как я был самостоятельным». Берашта телевизионни короткометражни художественни фильма премьера.
16.30 — «Хьасташ. Анадырера передача.
16.50 — «Призвание». Телевизионни журнал (Латви).
17.25 — «Са города цІейш», «Кхоаненга хьажа». Владивостокски студе телевидене документальни фильмаш.
18.15 — Іилмех вахари. Кхачан программа балха тІа.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Сийлахьча Октябрьски социалистически революцен 70 шу дизарга. Советски Белорусси. Белорусски телевидене программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Спортивни гимнастика. Дунен чемпионат. Голландера трансляци.
23.15 — Сайрийнара информационно-музыкальни программа.
00.30 — Шахматех дунен чемпионат.
II ПРОГРАММА
8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Паттакесарера Гюльсара». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Іалам Іомадар. 2-гІа класс. Оакхараша Іан кийчо мишта ю.
8.55 — Іилма - довзийтара фильм.
9.05, 13.10 — Английски мотт. Іомабу 1-гІа шу.
9.55 — «Полимерни покрытей така».
10.05 — СПТУ дешархошта. Обществоведени.
10.35. 11.35 — Истори. 7-гІа класс. Киевски Русь.
11.05 — Э. Григ. «Пер-Гюнт».
12.05 — «Човнаш яь кхерий». Телевизионни художественни фильм. 3-гІа сери.
13.40, 23.20 — «Кердадараш».
13.45 — Историен оагІонаш. «ШоллагІа фронт: хозде ца деза бакъдар».
17.35 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
17.40 — «Бераллара никъ». Телефильм.
18.00 — «Яздархочун декхар». Беседа (нохчий меттала).
18.15 — «Декаш да лоамашка иллеш». г. Грознера передача.
19.00 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.15 — «Автотранспортникий йоахкоши проблемаши» (нохчий меттала).
19.45 — Фильм.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Ши клоун», 2-гІа передача.
20.15 — Киножурнал.
20.25 — г. Назрана художественни самодеятельноста коллектива концерт (гІалгІай меттала).
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — ДоттагІала наькъагІа. РСФСР литературан искусствай денош Армене.
23.20 — «Кердадараш».

24 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА
7.00 — «90 минут».
8.35 — Автомобильни транспорта болхлой Денга. Телевизионни документальни фильмаш: «Испытай, дорога», «Гаьнара рейс», «Перевал Нурбая».
9.35 — «Новкъост иллий». Ерригсоюзни телевизионни конкурс. Тбилисера передача.
10.05 — 6-гІа Московски дунен халкъашта юкъерча книжни выставка-ярмарка.
11.10 — Ф. Листа произведенеш дІалохк Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата Е. Крушевские.
11.30 — Массанена а хІаранена а.
12.00 — Саг. Лаьтта. Вселени.
12.45 — ДІалохк Ерригросийски конкурса лауреата Ю. Евтушенкос (гуслеш).
13.00 — «Укхаза хиннав Крылов». Телевизионни документальни фильма премьера.
13.30 — «ДоттагІе». Телевизионни журнал.
14.00 — «СелаІад» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Фольклора сайре». (Замби).
14.30, 18.25, 23.50 — «Кердадараш».
14.40 — Сийлахьча Октябра юбилейга. Историен доврглоаца мугІараш. «Надежда и опора». Художественни фильм.
16.35 — «ДоттагІала хоровод». П. И. Чайковске цІерагІча концертни зале паччахьалкхен халкъа коллективай концерт.
17.20 — «Вай зама». Телевизионни документальни фильма премьера.
18.15 — «Оптимистическая миниатюра». Мультфильм.
18.30 — «Десять дней, которые потрясли мир». Фильм. спектакла премьера. Автор Д. Рид.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Шоаттден сайрийна. Шо хьех РСФСР халкъа артиста Л. Лещенкос.
23.05 — Спортивни гимнастика. Дунен чемпионат. Голландера передача.
II ПРОГРАММА
8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.20 — Ритмически гимнастика.
8.50 — «Іуйрийнара почта».
9.20 — Молдавски телевидене программа.
10.25 — Дунен художественни культура Вежарий ГриммгІар фаьлгаш.
11.25 — «И. И. Обломова вахарцара массехи дн». Субтитрашца художественни фильм. 1, 2-гІа сереш.
13.45 — «Советски Іилман исторецара дувцараш». Документальни фильма премьера. 3-гІа фильм. «Даьхен къонгаш».
14.40 — «Нохч-ГІалгІайчен кІира».
14.50 — Кхоана — автомобильни транспорта болхлой Ди.
15.20 — «ХІара каьхата — теркам» (нохчий меттала).
15.55 — Лирически концерт (нохчий меттала).
16.30 — «Ставрополье: хан нахи». Ставропольски студе телевидене программа.
17.50 — Тео Адама дех.
19.15 — Спортивни программа: конни спорт. Ерригсоюзни яхьаш. Тбилисера передача. Спортивни гимнастика. Дунен чемпионат. Голландера передача. Перерыв йолча хана (20.00) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Колобок».
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Белые росы». Художественни фильм.
23.15 — «Кердадараш».

25 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА
АВТОМОБИЛЬНИ ТРАНСПОРТА БОЛХЛОЙ ДИ
7.00 — «90 минут».
8.30 — Ритмически гимнастика. дача.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гІулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Іуйрийнара почта».
11.30 — «Снови. Чилли. Мотлии сон». Телевизионни документальни фильм. (Англи). Н. Н. Дроздова комментарий. «Хаьйбан дунен тІа» пайча циклацара.
12.30 — Ашарий киоск.
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцІено».
14.45 — «Новкъост, иллий». Ерригсоюзни телевизионни конкурс. Ленинградера передача.
15.35 — Мультипликационни фильмаш! «Ходжа-Насыр — гІишлонхо», «Бенболат», «Чагарга цІог муІаш санна хІанад?».
16.20 — Концертни студе Останкино берий-бой школа-интерната директорца А. А. Католиковца вІашагІкхетар (Сыктывкар).
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — Спортивни гимнастика. Дунен чемпионат. Голландера передача.
19.40 — Шахматех дунен чемпионат.
20.00 — Экрана говзанчаш. Баьцара Рина.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Паччахьалкхен Центральни концертни зале Украински ССР искусства говзанчийн творчески кагирхойн концерт.
23.40 — «Футбольни обозрени».
00.10 — «Кердадараш».
II ПРОГРАММА
8.00 — Зарядка е дІаотта.
8.20 — «Максим Зверев». Документальни фильма премьера.
8.35 — «Белые росы». Художественни фильм.
10.00 — «Эрсий къамаьл».
10.30 — «БАМ на перепутье». Читински студе телевидене программа.
11.30 — Мехка къаман театрий фестиваль. О. Иоселиани. «Звездопад». К. Марджанишвиле цІерагІча грузински паччахьалкхен Академически драматически театра фильм-спектакль.
12.45 — «Советски Іилман исторецара дувцараш». Документальни фильма премьера. 4-гІа фильм. «Реалисташ».
13.30 — Ашараш.
14.00 — Спортивни гимнастика. Дунен чемпионат. Голландера трансляци.
15.15 — Сийлахьча Октябра 70 шу дизарга. «Советски искусства оагІонаш». Литературен театри. 8-гІа фильм.
16.15 — «СелаІад» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Фольклора сайре». (Замби).
16.45 — «Цирк массанена а деза».
17.15 — В. Маяковский — «Оаз мел я». Ешар РСФСР халкъа артист А. Лазарев.
17.30 — Дунен музыкальни культура ганзера. Д. Б. Кабалевский. «Реквием».
18.55 — Болама кхерамзле.
19.00 — «Гушдар — теша хала дар».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун бераш!». «Чах яь бугІина». Мультфильм.
20.15 — Вологодски иллеш.
20.25 — Художникех дола дувцараш И. Васильев.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Доазол дехьарча фильма экран. «Доктора Гундлата шоллагІа вахар». (ГДР).
23.05 — «Кердадараш».

РАДИОПРОГРАММА

20 ОКТЯБРЬ
6.40 — «Юртара Іуйренаш».
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Даьхенах дола иллеш (нохчий меттала).
9.15 — «Соцкультбыта объекташ хьалъяра — ца хаддаш терко» (нохчий меттала).
9.30 — 10.00 — «Къона заманхо» (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Хозъаь йоаца капитализм! Харцон доацар дувцалгеи — антисоветизма оамал. Беседа (гІалгІай меттала).
16.16 — 17.00 — «Шоана, производстве хьалхалаттараш!» Концерт (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.
УКВ
19.00 — Цугаев Супьяна произведенеегІа оттадаь концерт.
19.45 — С. Димаев. Соната

21 ОКТЯБРЬ
6.40 — «Бехктокхам лохабича». «Кавказ» яхача коа тІара оалхазараш леладеча фабрикера передача (нохчий меттала).
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — ДІаоал Т. Дадашевас (нохчий меттала).
11.15 — «Болхлочун уйлаш» (гІалгІай меттала).
11.30 — 12.00 — «Литературни Нохч-ГІалгІайче» (гІалгІай меттала).
15.15 — «Цхьан дезале».
15.35 — 15.45 — ТІехьабусараш хила йиш яц! «Нийс бетта план кхоачашъяра итогаш».
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гІалгІай меттала).
16.15 — «Вахара хьисап — советски».
16.35 — «Юртбоахама знаней радиошкола».
16.45 — 17.00 — Музыка (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.
УКВ.
19.00 — Далохк И. Кагерманова.
19.24 — Инструментальни музыка.

22 ОКТЯБРЬ
6.40 — Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара — ма боаггІара наькъбахара! Кхаш леладерий гуйранара йоахконаш». Репортаж (гІалгІай меттала).
6.50 — 7.00 — «Юха а увзаш дегІаахар сиздар»
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — 9.00 — «Лаьттанцара безам» (нохчий меттала).
11.15 — «Коммунисташ хьалха ба» (нохчий меттала).
11.30 — «Хаьал хьалхабуьлараш» (гІалгІай меттала).
11.45 — 12.00 — «Къахьегарга хьенока сийле».
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — Сайрийнара мелодеш (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Вахари дий» кха радиожурнал (гІалгІай меттала).
18.55 — 19.00 — Музыка.
УКВ
19.00 — Хьамсарча мехках дола иллеш.

23 ОКТЯБРЬ
6.40 — «Юртара Іуйренаш».
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Хаомаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — «Интернационализм — вай вахара закон» (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 — Музыка.
11.15 — 12.00 — Нохч-ГІалгІай музыкальни культурера истори. (нохчий меттала).
15.15 — 15.30 — Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизаргаІ «Халкъа ираз бахьан долаш къовсам лоаттабаьр». А.-Г. Гойгов (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Перестройка: гІулакхаши проблемаши» (гІалгІай меттала).
17.31 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — 19.00 — «Сатирически микрофон».
УКВ
19.00 — «Бес-бесара таланташ» яхача циклера передача.
19.45 — Лирически иллеш.

24 ОКТЯБРЬ
6.40 — «Кормоцех хьалъелга юкъагІа хІана доах?» (нохчий меттала).
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Хоамаш.
10.15 — 10.40 — Радиола-дувгІархой хаттарашта жоп лу — республикански наркологически диспансера терттерча лора М. А. Дальсаева.
11.00 — «Хьона, Даьхе, салтечун дог!».
11.30 — 12.00 — «Перестройка накъагІа».
12.40 — «СалоІача минуташка» (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — «Кавказ» яхача совхозера вовзаш волча жаІун Муцагов Геланена хетадаь музыкальни радиооткрытка (нохчий меттала).
15.15 — «Иллн юхе да». Юрта боахама къахьегамхошта хетаяь музыкальни программа. Хаоттам.
16.00 — «Бригадни подряд болх беш я» (нохчий меттала).
16.15 — 17.00 — «Кавказа Іуйренаш» яха радиожурнал.
18.00 — 19.00 — «Музыкальни почта» (гІалгІай меттала).
УКВ
19.00 — Музыкальни галерея. ДІалохк Дагаев Валида.

25 ОКТЯБРЬ
АВТОМОБИЛЬНИ ТРАНСПОРТА БОЛХЛОЙ ДИ
7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукха еза ашараш».
11.20 — 12.00 — Автомобильни транспорта болхлошта хетадаь цІейн концерт.
15.15 — 15.30 — КПСС обкома VI-гІа Пленума решенеш тІехьагІа (гІалгІай меттала).
16.00 — «Школьни глобус». Хаоттам.
16.30 — 17.00 — «Къона смена» (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 — Иллеца доттагІал долчарна хетадаь концерт (нохчий меттала).
УКВ
19.00 — Художественни самодеятельноста доакъашхой концерт.
18.30 — Сайрийнара концерт.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДІАХЬОШ ДА 1988 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТ ЯЗДАЙТАЛГА

Газет язду «Союзпечатан» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учрежденешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнешa.

Шера газет яздайтара мах 4 соми 8 кепиги ба. Из кхо ца деш, кхоаненга дехкаш тІехьа а ца доахаш, ханнаха «Сердало» яздайта шоашта!

ГАЗОВИ ПЕШК ЛЕЛАЯРА БОКЪОНАШ.

1. Газови пешк лотаяле хьалха помещене фо кхетийта деза, пешка тІара ерриге кранаш дІакъайлайий хьежа, теша веза, тІаккха мара хьаелла йиш яц газови пешка тІара кран.

2. Лотаь цІилеторг горелкана дІатІаяхьа еза, лотаеча горелка кран хьаелла еза, газ горелка дерригача Іургашка йоагаш хила еза.

3. Пешк йоагача хана кухнера форточка хьадийлла хила деза.

4. Духовой шкафа горелка лотаяле хьалха шкафа чу фо кхетийта деза, 2—3 минута цун ниІ хьайийлла а латтийташ. Цул тІехьагІа лотадаь каьхатилг горелкана дІатІадахьа деза, тІаккха духовой шкафа кран хьаелла еза.

5. Шера пхо йола пхьегІа оттае еза лакха пІендараш долча конфорочни гІозараш тІа — газ йизза ягара.

6. Газ нийса йоагаш лоархІ (йизза йоагаш), нагахьа санна ала паргІата бувле; сигал бесса бале — нагахьа санна кІур беш, ІажагІа бесса бале, фо дукхагІа хилийта деза.

Газ соцаеча хана пешка тІарен газопровода тІарен кранаш дІакъовла.

7. Газовой пешка цІи йоайича, дІакъовла горелкашта хьалхашкара, пешка тІа йоагІа а счетчика хьалхашкара а кранаш.

Грозгоргаз ЭПУ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05374. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3591.